

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1907. Andra Kammaren. N:o 21.

Lördagen den 9 mars.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 2 innevarande mars.

§ 2.

Upplästes ett till kammaren inkommet läkarbetyg, så lydande:

Att baron Theodor Adelswärd, som denna dag insjuknat i influenza, tills vidare är förhindrad att närvara vid Riksdagens sammanträden, intygar

Stockholm den 8 mars 1907

Jonas Wærn.
Med. dr., professor.

§ 3.

Herr statsrådet m. m. *G. W. Roos* aflämnade Kungl. Maj:ts propositioner till Riksdagen:

med förslag till förordning angående tillverkning af brännvin;

med förslag till förordning angående tillverkning och beskattning af maltdrycker;

med förslag till förordning om beskattning af socker;

angående pension å allmänna indragningsstaten åt sergeanten *C. A. A. Nelson*;

angående pension å allmänna indragningsstaten åt förrådsförvaltaren *F. V. Hjelm*; och

angående pension å allmänna indragningsstaten åt fortifikationsarbetarne *J. B. Lundgren* och *P. M. Frid* samt maskinisten *A. Svensson*.

De kungl. propositionerna blefvo på begäran bordlagda.

Andra Kammarens Prot. 1907. N:o 21.

§ 4.

Jämlikt beslut vid sammanträdet den 6 innevarande mars företogs nu val af ej mindre tre deputerade att å kammarens vägnar jämte talmannen och vice talmannen deltaga i vetenskapsakademiens fest i Stockholm den 25 nästkommande maj till högtidlighållande af Carl von Linnés minne än äfven två suppleanter för dessa deputerade; och befunnos efter omröstningarnas slut hafva blifvit utsedde till:

deputerade:

herr <i>J. Bromée</i> i Billsta.....	med 183 röster,
» <i>E. Hammarlund</i>	» 173 » och
» <i>C. Persson</i> i Stallerhult	» 96 » .

Närmast i röstetal kom herr *C. G. Johansson* i Aflösa med 88 röster;

suppleanter:

herr <i>O. A. Ericsson</i> i Ofvanmyra	med 161 röster och
» <i>K. Starbäck</i>	» 151 » .

Närmast i röstetal var herr *A. Wiklund* med 7 röster.

§ 5.

Justerades protokollsutdrag angående de i nästföregående paragraf omförmälda valen.

§ 6.

Herr statsrådet m. m. *Å. H. Hammarskjöld* öfverlämnade Kungl. Maj:ts propositioner till Riksdagen:

angående försäljning af ett utskifte till förra häradshöfdingbostället Höija n:o 7 i Kristianstads län;

angående försäljning af den till förra häradshöfdingbostället 1 mantal Enögla n:o 3 i Uppsala län hörande andel i soldattorpet till roten n:o 83 vid Enköpings kompani af Upplands infanteriregemente;

angående försäljning af en till förra militiebostället Ekenäs n:o 1 i Jönköpings län hörande torfmosse; och

angående försäljning af två till förra militiebostället Visteby n:o 1 i Uppsala län hörande ägoskiften jämte ett mindre jordområde.

Jämväl dessa propositioner bordlades.

§ 7.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts å kammarens bord hvilande proposition angående anslag för beredande af tilläggsunderstöd åt högre skolor för kvinnlig ungdom och samskolor.

§ 8.

Vidare föredrogs, men blefvo ånyo bordlagda lagutskottets utlåtande n:o 19 och Andra Kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande n:o 5.

§ 9.

Till afgörande förelåg lagutskottets utlåtande n:o 14, i anledning af väckt motion om ändring af 22 § förordningen angående försäljning af vin och öl.

Om ändring af 22 § förordningen ang. försäljning af vin och öl.

I en inom Andra Kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, n:o 127, hade herr *J. J. Byström* jämte fyrtio andra ledamöter af kammaren föreslagit, att Riksdagen måtte besluta, att § 22 mom. 1 i kungl. förordningen angående försäljning af vin och öl den 9 juni 1905 måtte få följande lydelse:

»Vin eller öl må icke å utskänknings- eller annat försäljningsställe försäljas senare å dag än klockan 10 på aftonen i stad och klockan åtta på aftonen å landet, ägande Konungens befallningshafvande att, där särskilda omständigheter föranleda behof af försäljningstidens inskränkning eller utsträckning, därom förordna, och må förordnande om inskränkning kunna ske för särskild stad eller samtliga städer i länet, för viss del af länets landsbygd eller för denna landsbygd i dess helhet.»

Utskottet hemställde emellertid, att förevarande motion ej måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst, lämnades på begäran ordet till:

Herr *Byström*, som yttrade: Herr talman, mina herrar! Först vill jag säga, att jag knappast förstår lagutskottets framställning i den nu föreliggande frågan. Denna framställning är så knapphändig — den omfattar ju ej mer än ett tiotal rader, klämman inberäknad — och så affattad, att det icke är lätt att veta, hvad utskottet där egentligen velat säga.

Det ser till en början ut, som om utskottet ville påminna om ett bevingadt ord, som förra statsrådet *Dyrssen* på sin tid fälde i Andra Kammaren, då han nämligen i en annan fråga sade: »det är bra, som det är». Det tyckes också vara lagutskottets uppfattning — om jag rätt förstår, hvad utskottet yttrat, hvilket jag, som

Om ändring
af 22 § för-
ordningen ang.
försäljning af
vin och öl.
(Forts.)

sagdt, icke är säker på. — I allt fall tycker jag icke, att det är bra, som det är med nu ifrågavarande lagparagraf.

Nu veta vi alla om hvad som förekommit i detta ärende. Länsstyrelsen i Värmlands län hade infortrat utlåtanden från magistraterna i länets olika städer samt från vederbörande kronofogdar angående de önskemål, som de hade med hänsyn till tiderna för utskänkning af vin och öl. I ett par af Värmlands städer, synnerligast i en, voro förhållandena synnerligen svåra, i det att där förekommit slagsmål, oljud och starkt motstånd mot polismakten, när den velat inskrida för att rätta de missförhållanden, som där uppstått genom rusdryckshandteringen. På grund af de utlåtanden, som länsstyrelsen sålunda erhöll, och med den kännedom, den i öfrigt hade om förhållandena i hithörande afseende, fann sig länsstyrelsen föranlåten att utfärda generella inskränkande bestämmelser rörande utskänkningstiden för såväl länets städer som länets landsbygd, visserligen olika för de förra och den senare, men dock gemensamma för städerna å ena sidan och likaså för landsbygden å den andra sidan. De, som ansågo sin näring härigenom hämmad, klagade hos Kungl. Maj:t, och Kungl. Maj:t, som tog ärendet under ompröfning, förklarade — såsom synes af utskottsutlåtandet — att länsstyrelsen hade förfarit olagligt och upphäfde länsstyrelsens beslut. Nu uppstod hos många, som ansett att länsstyrelsens åtgärd skulle gagna nykterhetssaken, ganska stor opposition mot hvad Kungl. Maj:t sålunda beslutat i frågan, och såväl i Värmland som på en hel del andra ställen i landet framkommo yttringar af synnerligen stor missbelåtenhet med detta Kungl. Maj:ts utslag.

Man har emellertid varit oviss om, huru man skulle kunna vinna önskad rättelse i detta stycke. En del tidningar, som togo regeringens parti i denna sak, ansågs, att man icke borde klandra regeringen, då den ju hade handlat enligt lag, utan att man i stället borde söka åstadkomma ändring i lagen, så att en åtgärd, liknande den, länsstyrelsen i Värmland i detta fall vidtagit, skulle kunna anses laglig. En liten tid därefter framkom en kommuniké från vederbörande regeringsdepartement, i hvilken det sades, att i ett sådant fall som det nyssnämnda uti Värmland skulle det ha förfarits på det sättet, att bestämmelser skulle ha utfärdats särskildt för hvarje ort och icke gemensamt för hela länet.

Lagutskottet synes vara för den meningen, att länsstyrelserna i dylika fall skulle kunna utfärda generella bestämmelser, om de ansågo omständigheterna därtill föranleda. Detta tyckes mig dock icke stå i öfverensstämmelse med den förutnämnda kommunikén. Genom denna har, sades det i kommunikén, hela denna fråga blifvit bragt på rätt bog, och Konungens befallningshafvande i Värmlands län är enligt kommunikén oförhindrad att upptaga till förnyad öfpröfning, huruvida å de särskilda orterna inom länet ett behof af inskränkning i utskänkningstiden gör sig gällande. Men huru stämmer det med utskottets knappa motivering? I ett par fall

blefvo de af länsstyrelsen i Värmland gjorda inskränkningarna icke upphäfdas af Kungl. Maj:t, såsom t. ex. i Våxnäsfrågan. Hvad städerna angår, blefvo bestämmelserna lika generellt upphäfdas, som de gifvits. Men hvad särskildt Karlstad beträffar, framgår af handlingarna, att förhållandena där voro sådana, att inskränkningsborde göras i fråga om utskänkningstiden. Och hvarför fingo ej bestämmelserna då där gälla?

Om ändring af 22 § förordningen ang. försäljning af vin och öl.
(Forts.)

Jag är nu, som sagdt, mycket oviss om hvad lagutskottet här i sitt utlåtande egentligen menat, och jag finner mig icke af detsamma föränlåten att afstå från mitt yrkande. Jag tror, att om den nu ifrågavarande lagparagrafen finge den af mig här föreslagna lydelsen, skulle den därigenom blifva klarare och tydligare, än hvad den nu är. Såsom bekant, har jag i min motion hemställt, att paragrafen måtte få följande lydelse:

»*Vin eller öl må icke å utskänkings- eller annat försäljningsställe försälgas senare å dag än klockan tio på aftonen i stad och klockan åtta på aftonen å landet, ägande Konungens befallningshafvande att, där särskilda omständigheter föranleda behof af försäljningstidens inskränkning eller utsträckning, därom förordna*» — det är paragrafen sådan den nu lyder; sedan kommer det af mig föreslagna tillägget, som skulle söka lämna litet klarare besked om hvad lagen innebär — »*och må förordnande om inskränkning kunna ske för särskild stad eller samtliga städer i länet, för viss del af länets landsbygd eller för denna landsbygd i dess helhet.*»

Då, enligt den af vederbörande departementschef afgifna förklaringen, frågor om ändringar i utskänkings- och försäljningstiden skola prövas med hänsyn till hvarje särskild ort för sig, så innebär den af mig nu påyrkade ändringen, att generella bestämmelser om *utsträckning* af tiden för utskänkning eller försäljning af vin och öl icke skulle kunna utfärdas, men väl generella bestämmelser om *inskränkning* af denna tid.

Då det synes mig, som om lagutskottet icke ägnat denna fråga någon vidare uppmärksamhet, finner jag mig, herr talman, föränlåten att yrka, såsom jag nyss antydt, afslag å utskottets hemställan och bifall till motionen, hvars kläm jag här nyss uppläste.

Herr Zetterstrand: Herr talman, mina herrar! Det förvånar mig verkligen, att den föregående högt ärade talaren, som ju har ett så godt förstånd, dock säger sig knappast kunna förstå, hvad lagutskottet här menat. Jag skulle icke förundra mig så mycket däröfver, om lagutskottet här hade gifvit sig in på en lång och invecklad motivering; men så är nu icke fallet, utan utskottet har yttrat sig helt kort och på sak. Lagutskottet har här sagt, att enligt utskottets mening ha Konungens befallningshafvande redan nu en sådan rätt, som motionären velat tillägga dem, och då så är förhållandet, har utskottet ansett, att någon sådan lagändring som den af motionären påyrkade icke är erforderlig. Det är hela

Om ändring
af 22 § för-
ordningen ang.
försäljning af
vin och öl.
(Forts.)

kontentan af utskottets utlåtande i frågan, och det är detta, som motiverat utskottets hemställan, att motionen icke må till någon åtgärd föranleda.

På grund af nu anförda skäl hemställer jag också om bifall till denna utskottets hemställan.

Herr Otto: Jag har begärt ordet, därför att denna fråga på ett alldeles särskildt sätt berör såväl Värmland som ock den stad, där jag är hemma. Frågan synes mig i själfva verket mycket enkel och lagens bestämmelser ganska tydliga i denna del. Men genom den åtgärd, som Kungl. Maj:t i hithörande fall vidtagit för Värmland, har dock frågan blifvit icke så litet tillkrånglad, och man står nu här rätt villrådig om huru man bör uppfatta ställningen. Konungens befallningshafvande i Värmlands län har anført särskilda omständigheter för sin åtgärd att inskränka ölutskänkningen i länet, och dessa omständigheter tyckas vara af den art, att litet hvar icke skulle kunna annat än godkänna Konungens befallningshafvandes uppfattning i det fallet.

Hvad Karlstad beträffar, kan Konungens befallningshafvande stödja sig på det uttalande, som gjordes af ett möte i domkyrkan i Karlstad den 19 november 1905, liksom också på en petition af barnavårdsnämnden i samma stad, hvilken petition undertecknats af 4,200 personer — icke 2,400 personer, som det står i motionen.

Vidare kan Konungens befallningshafvande stödja sig på magistratens uttalande i Karlstad.

Hvad åter angår Kristinehamn, har magistraten där förklarat, att den icke ansåge några särskilda omständigheter föreligga af sådan art och beskaffenhet, att de skulle behöfva föranleda en inskränkning af ölutskänkningen. Det står naturligtvis magistraten i Kristinehamn fritt att hafva hvilken åsikt den behagar i det fallet. Men enligt min och många andras mening har Konungens befallningshafvande i Karlstad förstått att i detta afseende bättre bedöma situationen i Kristinehamn, än hvad magistraten därstädes förmått göra.

Jag har här i min hand en på sin tid i lokaltidningarna hemma offentliggjord statistik, utarbetad efter samma tidningars referat från Kristinehamns rådhusrätt. Af den statistiken framgår, att för fylleri, oljud, förargelseväckande beteende, våldsamt motstånd och smädelse mot polis, misshandel å polis, hemfridsbrott i gudstjänstlokal, våldsamt motstånd vid offentlig förrättning, försök att fritaga af polis anhållen person, fylleri och oljud å sabbat, fylleri och förargelseväckande uppförande mot fruntimmer, våld å polis i tjänstgöring, fylleri och oljud vid inskrifningsförrättning m. m. sådant — att för dylika förseelser hafva under år 1905 vid Kristinehamns rådstufvurätt 201 personer varit åtalade och ådömda böter till ett sammanlagdt belopp af 4,045 kronor. En af dessa personer har blifvit ådömd 4 månaders fängelse, för att han under

ruset begått misshandel mot sin fader. Dessutom ha två personer fått böta för olaga ölutsänkning. En af dessa personer mistade äfven sina rättigheter, och för enahanda förseelse hafva ytterligare två andra mistat sina rättigheter. Slutligen har en person under samma år aflidit till följd af olyckshändelse under rusets inflytande.

Jämför man den där statistiken med uppgifterna från Karlstad, så finner man visserligen, att Karlstad intager ett mycket mera framstående rum i fråga om antalet förseelser och brott, än hvad Kristinehamn gör. Jag har visst ingen lust att på något sätt skämma ut den stad, i hvilken jag bor, utan skall jag tvärtom särskildt uttala min tillfredsställelse och tacksamhet däröfver, att vi icke hafva hunnit så långt på denna rangskala, som de ha gjort i flera andra vårt lands städer. Men det, som är af dryckenskap och dess följder, är redan det tillräckligt mycket. Skulle man därför kunna göra någonting för att få det ännu bättre, än vi i detta afseende ha framför många andra, så vore det väl icke ur vägen. Och de äro många där hemma, som anse, att den åtgärd, som Konungens befallningshafvande i Värmlands län vidtog genom att inskränka ölutsänkningen, skulle lända nykterhetssaken i hela länet till fromma och skulle gagna äfven Kristinehamns samhälle så, att där kunde blifva ännu bättre, än magistraten gjort gällande, att det redan förut var.

Jag har en liknande statistik som den nämnda för år 1906. Af den framgår, att 185 personer blifvit tilltalade för fylleriförseelser och därmed sammanhängande brott och att bötesbeloppen sammanlagdt uppgå till 3,640 kronor. Det är något mindre än under år 1905, och dock har folkmängden efter våra förhållanden under år 1906 ökat icke så obetydligt. Att fylleriförseelser och bötesbelopp det oaktadt kunnat nedgå, det talar alls icke för den uppfattningen, att en inskränkning af ölutsänkningen skulle vara gagnlös, utan den utgör tvärtom ett vitsord för den uppfattningen, att en inskränkning af ölutsänkningen skulle vara gagnande för nykterhetssaken, ty vi hade just detta år den glädjen att under 9 månaders tid få åtnjuta förmånerna af den inskränkning, som Konungens befallningshafvande hade vidtagit.

Hvad Filipstad beträffar, tycker jag att det är anmärkningsvärdt, att magistraten därstädes dock i någon mån har vitsordat behöfligheten af en sådan åtgärd, som länsstyrelsen i Värmlands län hade anbefallt.

Så ha vi då till sist landsbygden. Då finner man, att åtminstone tre af länets sju kronofogdar hafva uttalat sig i samma riktning, som länsstyrelsens beslut sedan gick. Hvad de öfrigas utlåtanden angår, har en af våra större länstidningar anmärkt, att man icke alltid bör fästa alltför stort afseende vid hvad kronofogdarne hafva att säga, ty det kan vara nödvändigt i vissa fall att äfven höra sig för på andra håll. Detta har också visat sig vara händelsen, i synnerhet i ett af de fögderier, där kronofogden

Om ändring af 22 § för ordningen anj. försäljning af vin och öl.
(Forts.)

Om ändring
af 22 § för-
ordningen ang.
försäljning af
vin och öl.
(Forts.)

ansåg, att ingen inskränkning var af behovet påkallad. Just i detta fögderi fanns i en socken en riktig pesthärd, och där hade man också alla de olägenheter, som en ölutskänkning kan medföra under de mest ogynnsamma förhållanden. Där inträffade också ett dödsfall under sådana omständigheter, att det lät ganska mycket tala om sig, och allt syntes peka åt det hållet, att en inskränkning af ölutskänkning där skulle ha varit af behovet påkallad.

När Konungens befallningshafvande fattade ett generellt beslut, som gällde lika för alla Värmlands städer, så motiverade Konungens befallningshafvande denna sin åtgärd bland annat därmed, att det måste anses önskligt och lämpligt, om likartade bestämmelser skulle kunna gälla för samtliga städer. Det finnes ett och annat exempel i det afseendet, som är synnerligen talande till förmån för Konungens befallningshafvandes uppfattning.

Jag fick mig i dag tillsända ett par fotografier från Karlstad, hvaraf den ena visar, huru det ser ut vid krogen därstädes en helgdagsafton (jag tror, att den är tagen en pingstafton) en stor köbildning. Den andra visar, huru det ser ut vid en af stadens förnämsta brödbutiker en sådan dag — där finnas ej så många, som tyckas hafva något behof af livvets nödtorft i den vägen.

Det har hänt vid vissa tillfällen, att krogen eller spritförsäljningslokalen stängts tidigare i Karlstad än i Kristinehamn. Vid ett sådant tillfälle, en af dessa fylleriets högtidsdagar, hade den spritköpande allmänheten ej blifvit tillräckligt varskodd eller observerat ordern om den tidiga stängningen. Som vanligt uppstod kö, och snart blef det klart, att icke alla kunde komma in i lokalen, innan stängningstiden var inne. Hvad göra då dessa? Jo de taga resolut sitt parti, de utse ombud, dessa skynda ned till järnvägsstationen, köpa biljetter och resa till Kristinehamn, där de kunna fylla spritförrådet, eftersom krogen då hölls öppen längre därstädes.

Under sådana förhållanden och äfven eljest tycker jag, att Konungens befallningshafvande haft ganska goda skäl för sitt beslut att ställa samtliga städer inom länet under samma bestämmelser.

Jag skall be att här också få omnämna, att i Kristinehamn hölls den 25 november 1906 ett större opinionsmöte, anordnad af nykterhetsvännernas lokalkommitté på platsen. Det gällde för intresserade att uttala sig såväl om Konungens befallningshafvandes beslut rörande ölutskänkning inom länet som ock om regeringens åtgärd i den frågan. Där fattades en resolution; och jag tager mig friheten att uppläsa den, synnerligast som den icke är mycket lång. Den lyder sålunda:

»Cirka 1,000 medborgare i Kristinehamn, samlade för dryftande af regeringens åtgärd att upphäfva länsstyrelsens i Värmlands län beslut om inskränkning i öltrafiken, vilja göra följande uttalande:

»Vi uttala vårt allvarliga beklagande af att regeringen genom sitt beslut synes vilja taga mera hänsyn till rusdrycksintressenternas intressen än till befolkningens rop på hjälp mot den härjande alkoholismen med dess följder: sjukdom, död, fattigdom, sedslöshet, brott m. m.

Om ändring af 22 § förordningen ang. försäljning af vin och öl.
(Forts.)

»Vi hembära till länsstyrelsen ett varmt tack för dess välbetänkta ingripande emot dryckenskapen, hvarigenom den ådagalagt sitt fosterländska sinnelag, och uttala den förhoppningen, att länsstyrelsen, trots hvad som förekommit, skall fortgå på den inslagna vägen.

»Vi protestera emot att magistraten här i Kristinehamn har så liten omsorg om samhällets bästa, att den genom sina uttalanden och öfriga åtgärder synes konsekvent motarbeta nykterhets-saken och befrämja rusdrycksintresset.

»Vi anse det vara alldeles nödvändigt, att de lagstiftande myndigheterna vidtaga sådana förtydliganden i gällande rusdrycks-lagstiftning, som omöjliggöra för vederbörande att gentemot lagens andemening taga rusdrycksintressenternas parti.

»Slutligen uppmana vi alla fosterlandsvänner i hela landet att ändtligen resa sig till kamp emot rusdrycksintressenternas inflytande på samhällets angelägenheter.»

Jag vill särskildt understryka en punkt i denna resolution, nämligen den protest, som uttalats mot magistratens i Kristinehamn beteende i denna fråga. Den visar, att åtminstone 1,000 personer af Kristinehamns befolkning hafva en helt annan uppfattning af de där »särskilda omständigheterna», än hvad Kristinehamns magistrat har.

Nu kan man visserligen invända, att vid sådana där möten sammankommer en hel del ovederhäftigt folk, som icke så noga har reda på sig, och som man lätt kan få att biträda en resolution eller ett uttalande vare sig i den ena eller den andra riktningen. Men jag vill särskildt framhålla, att bland de församlade vid detta stora opinionsmöte befunno sig flera af stadsfullmäktiges ledamöter, en stor del af stadens lärarekår ur både folkskolan och öfriga skolor, pastorer för de olika religiösa samfundet och äfven någon medlem af statskyrkans prästerskap, många af stadens köpmannakår, aktade och betrodde män, och en hel del såväl arbets-gifvare som arbetare och fäder, alla fullt medvetna om sitt ansvar. Att sådana personer icke alldeles i blindo bifalla ett förslag, som framställes, är ju klart; utan det sker nog efter moget öfvervägande och för att främja den sak, som de tro, att samhället skall bäst gagnas af.

Nu är frågan, hvad man bör göra. Regeringen har sagt, att frågan genom dess beslut kommit på rätt bog; nykterhetsvännerna hos oss hafva verkligen litet svårt att fatta, att den står på någon bättre bog nu, än den gjorde förut. Om nu t. ex. länsstyrelsen där hemma i Värmland fattar nya beslut, så kan den icke åberopa

*Om ändring
af 22 § för-
ordningen ang.
försäljning af
vin och öl.
(Forts.)*

sig på andra omständigheter, än hvad den gjort förut; och beträffande dessa omständigheter har regeringen en gång bestämt och tydligt sagt ifrån, att den icke anser dem vara af sådan beskaffenhet, att de böra föranleda inskränkningen i ölutskänknigen. Under sådana förhållanden förstår jag icke, hvad det skulle tjäna till, att Konungens befallningshafvande i Värmland skulle komma med nya förslag och nya beslut; och såsom frågan utvecklats sig, tror jag icke heller, att det för närvarande finnes mycken utsikt att vinna något särskildt i den vägen.

Jag är emellertid öfverens med utskottet i dess uttalande; men jag tycker, att det är synd om dem, som enligt min mening drabbas af en sådan hård dom. Ty den kritik, som utskottet uttalat öfver regeringens beslut, den är dock mera obarmhärtig och hård än all den kritik, som uttalats på protestmöten och i pressen. Jag känner mig därför icke vara böjd för att yrka bifall till utskottets förslag; utan af ren hänsyn, jag skulle nästan vilja säga, ren barmhärtighetshänsyn, till regeringen skulle jag hellre vilja yrka bifall till motionen. Då jag icke heller kan detta, men önskar att i min ringa mån söka något förmildra den hårda dom, som utskottet uttalat, skall jag emellertid icke göra något yrkande alls.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet Swartz: Först ber jag att till de ärade motionärerna få rikta ett tack därför att de i sin motivering förmått sig ej tro, att det beslut, som från regeringens sida har fattats i de bekanta värmlandsmålen, berott på något slags nykterhetsfientligt sinnelag. Jag ber ock att få försäkra, att alla sunda sträfvanden i riktning af nykterhetens befrämjande skola hos regeringen finna understöd och förstående.

Här har endast och allenast varit fråga om en tolkning af bestämmelserna i 22 § af ölförsäljningsförordningen. Herrar motionärer hafva ansett, att i regeringens utslag skulle ligga ett uttalande därom, att med den lydelse, som dessa bestämmelser för närvarande hafva, desamma skulle utgöra ett hinder för Konungens befallningshafvande i det ena eller andra länet att utfärda annat än partiella förbud för en viss trakt, en viss stad eller en viss del af länet, icke för länet i dess helhet, icke för samtliga städer i länet. Lagutskottet har ansett, att något sådant hinder icke förefinnes uti den åberopade paragrafen; och jag ber att för min del få ansluta mig till lagutskottets uppfattning i detta afseende.

Uti den nämnda paragrafen finnes det intet hinder för Konungens befallningshafvande att utfärda ett förbud, som går ut på restriktion för viss bestämd ort, eller restriktion för ett par orter, eller restriktion för flera orter, eller restriktion för länet i dess helhet. Alltsammans beror därpå, huruvida den förutsättning, som enligt paragrafen måste förefinnas, för att en sådan bestämmelse från Konungens befallningshafvandes sida skall kunna utfärdas, också i verkligheten finnes, d. v. s. huruvida de särskilda omstän-

digheter, som äro det enda motivet, hvarpå Konungens befallningshafvande kan stödja föreskrifter af denna beskaffenhet, också föreligga.

Då är frågan den: förelåg i det nu förevarande fallet sådana särskilda omständigheter, att man kunde anse det påkalladt att göra restriktioner af den omfattning, som Konungens befallningshafvande här har fastställt? Det är naturligt, att Kungl. Maj:t vid pröfningen af detta, likaväl som vid pröfningen af andra ärenden, icke haft någonting annat att fästa sig vid än de handlingar, som i målet förekomma. Hvad innehöllo då dessa handlingar? Jo, för städerna innehöllo de utlåtanden af de olika ortsmyndigheterna och för Karlstad dessutom ett uttalande från ett stort möte. I fråga om landsbygden innehöllo de icke någonting annat än utlåtanden från myndigheterna. Hvad gingo då dessa utlåtanden ut på? Voro de af den beskaffenhet, att de samstämmigt förordade ett och samma slags bestämmelser för dessa städer eller för landsbygden i dess helhet? Som herrarne af motionen hafva sett, var detta ingalunda förhållandet. Magistraten uti Karlstad, likaväl som det af mig nyss omförmälda mötet, strök kraftigt under behovet af ganska långt gående restriktioner med afseende å försäljningen af öl och maltdrycker; magistraten i Filipstad förordade en del inskränningar, som i alla händelser icke på långt när gingo så långt som de af magistraten i Karlstad förordade; och magistraten i Kristinehamn förklarade, att några inskränningar icke vore af behovet påkallade.

Hvad landsbygden beträffar, så förklarade de flesta af de myndigheter, som därom yttrat sig, att några inskränningar icke vore af behovet påkallade. En och annan hade den ena eller den andra inskränningen att förorda. Med afseende å allt detta och när man så väger dessa uttalanden å ena sidan mot de skäl, som af Konungens befallningshafvande anförts för fastställande af de generella restriktionerna å den andra, så tror jag, att man har svårt att tillmäta det sista skälet en så öfvervägande betydelse, att man kan säga, att verkligen gentemot ortsmyndigheternas utlåtande sådana särskilda omständigheter voro ådagalagda, som kunde kräva ett för hela länet likartadt förbud. Det enda, som Konungens befallningshafvande anført, är nämligen det, att det måste anses önskvärdt och lämpligt, att i hithörande hänseende meddelas likartade bestämmelser för samtliga städer. Ja, det kan ju ligga något uti detta, men jag undrar, huruvida verkligen, när man skall tolka en lagbestämmelse, som innehåller uttrycket »särskilda omständigheter», och tolka den med hänsyn till hvarje ord för sig, verkligen ett sådant uttalande af Konungens befallningshafvande kan berättiga Kungl. Maj:t att sätta sig öfver yttrandena från ortsmyndigheterna angående de särskilda omständigheter, som dessa myndigheter funnit påkalla den ena eller andra restriktionen eller och ingen alls. Faktum är det, att Kungl. Maj:t efter mycket noggrannt öfvervägande

*Om ändring
af 22 § för-
ordningen ang.
försäljning af
vin och öl.
(Forts.)*

Om ändring af 22 § förordningen ang. försäljning af vin och öl.
(Forts.)

har funnit sin skyldighet som domare och tolkare af lagen därvidlag otvetydigt kräfvat, att den tolkning, som Konungens befallningshafvande gifvit denna paragraf, underkännes.

Nu säger man: när nu ej Kungl. Maj:t velat fastställa Konungens befallningshafvandes beslut i dess helhet, hvarför kunde då ej Kungl. Maj:t hafva fastställt de bestämmelser, som i restriktivt syfte voro af ortsmyndigheterna föreslagna exempelvis för Karlstad och Filipstad? Ja, jag vill fästa uppmärksamheten därpå, att den kungörelse, som af Konungens befallningshafvande utfärdats och nu blifvit öfverklagad och utgjort föremål för Kungl. Maj:ts pröfning, den afsåg, som jag nyss sagt, alla tre städerna. Det skulle sålunda hafva gjorts en ändring i den kungörelsen och en ändring af den beskaffenhet, att bestämmelserna hade blifvit olika för alla tre städerna. I Karlstad skulle bestämmelserna hafva blifvit öfvensstämmande med hvad ortsmyndigheterna där hade förordat, i Filipstad öfverensstämmande med hvad därvarande myndighet hade förordat, hvilket var något annat än i Karlstad, och slutligen i Kristinehamn öfverensstämmande med hvad därvarande myndigheter hade förordat, nämligen ingen ändring alls. Nu frågar jag: skulle det hafva varit praktiskt att i en gemensam kungörelse för alla dessa tre städer låta inflyta bestämmelser, som varit olika för hvar och en af dem? Kungl. Maj:t ansåg för sin del, att det under sådana förhållanden var lämpligare att, så att säga, återförvisa hela ärendet till förnyad behandling af Konungens befallningshafvande, på det att Konungens befallningshafvande måtte blifva i tillfälle att för Karlstad utfärda de bestämmelser, som där voro förordade, för Filipstad de, som där blifvit förordade, under det att för Kristinehamn icke några bestämmelser alls, som frågan då förelåg, skulle hafva blifvit utfärdade.

En ytterligare anledning, hvarför regeringen så handlade, är att söka däruti, att äfven om man för Karlstad hade fastställt de bestämmelser, som där voro föreslagna rörande ölförsäljningsställena, så hade likväl alltid den olägenheten kvarstått, att brännvinsförsäljningsställena varit i tillfälle att på andra och senare tider, än som enligt förbudet då skulle hafva varit tillåtna för ölförsäljningsställena, försälja öl till sina kunder. Att under sådana omständigheter nykterhetsintresset icke skulle hafva synnerligen mycket gagnats, torde ligga i öppen dag, och därför ansåg Kungl. Maj:t, att det i så fall vore lämpligare, att denna restriktion med afseende å ölförsäljningsställenas rätt att försälja öl åtföljdes af liknande restriktion med afseende å brännvinsförsäljningsställenas rätt till samma försäljning. Endast på detta sätt kunde det behjärtansvärda målet nås, och jag kan omnämna, att det är mig bekant, att hade icke just detta sista skäl funnits, så skulle Konungens befallningshafvande redan nu hafva utfärdat särskilda bestämmelser för Karlstad, innefattande just de restriktioner, som från början där voro bestämda. Men Konungens befallningshafvande har väntat med att

vidtaga en sådan åtgärd i afvaktan på, att samma restriktion skall kunna genomföras med afseende å brännvinsförsäljningsställena.

Af hvad jag nu har sagt hoppas jag det framgår, att Kungl. Maj:t icke på något vis velat förneka Konungens befallningshafvande rätten att, där särskilda omständigheter verkligen föreligga, för ett helt län eller för en större eller mindre del af detsamma vidtaga de bestämmelser, hvartill Konungens befallningshafvande enligt föreskrifterna i den omnämnda § 22 är berättigad, hvarför efter min uppfattning icke heller något ytterligare tillägg behöfves, åsyftande att understryka Konungens befallningshafvandes af ingen bestridda rätt i detta afseende.

(Om ändring af 22 § förordningen ang. försäljning af vin och öl. (Forts.)

Öfverläggningen var härmed slutad. Efter det herr talmannen framställt propositioner å de därunder gjorda yrkandena, biföll kammaren utskottets hemställan.

§ 10.

Härefter föredrogos hvartdera för sig och blefvo af kammaren godkända lagutskottets utlåtanden:

n:o 15, i anledning af justitieombudsmannens framställning om nedsättning i straffet för barnamord; och

n:o 16, i anledning af justitieombudsmannens framställning om nedsättning i straffet för ämbetsbrott.

§ 11.

Därnäst i ordningen fanns å föredragningslistan uppförd Andra Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande n:o 4, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning och förslag rörande inrättandet af en statens arbetsförmedlingsanstalt till tjänst för utomlands bosatta svenskar.

Om inrättande af en arbetsförmedlingsanstalt för utomlands bosatta svenskar.

I en vid innevarande riksdag inom Andra Kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott hänvisad motion, n:o 44, hade herr *P. Pehrsson* i Österby hemställt, att Riksdagen måtte besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag om inrättande af en statens arbetsförmedlingsanstalt till tjänst för utomlands bosatta svenskar.

Utskottet hemställde, att Andra Kammaren för sin del i anledning af herr *Pehrsson*s i Österby föreliggande motion ville besluta, att Riksdagen måtte i skrifvelse hos Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes i samband med den pågående utredningen rörande emigrationsfrågan låta anställa undersökning jämväl rörande behovet och lämpligheten af att inrätta en statens arbets-

Om inrättande
af en arbets-
förmedlings-
anstalt för
utomlands bo-
satta svenskar.
(Forts.)

förmedlingsanstalt till tjänst för utomlands bosatta svenskar samt vidtaga de åtgärder, hvilka af en sådan undersökning kunde påkallas.

Efter föredragning af utskottets hemställan begärdes ordet af:

Herr Wavrinsky i Stockholm, som anförde: Herr talman! Jag har begärt ordet för att anhålla om en liten ändring i utskottets kläm för att därmed befordra det syfte, som både motionären och utskottet velat gagna. Det heter i motiveringens sista stycke näst sista punkten: »Och det», nämligen utskottet, »håller före, att denna utredning helst bör ske i samband med den pågående utredningen rörande emigrationsfrågan, enär spörsmålen angående emigration och återinvandring stå i det allra närmaste samband med hvarandra.» Ja, det kan ej förnekas, att spörsmålen om emigration och återinvandring stå i det allra närmaste samband med hvarandra, men den speciella fråga, som nu föreligger, nämligen om inrättande af en arbetsförmedlingsanstalt för att tjäna i utlandet vistande svenskar och återbörda dem åt fäderneslandet, är en fristående fråga, som kan och bör lösas oberoende af den mycket invecklade frågan om emigration och återinvandring i sin helhet. Utredningen af den föreliggande frågan bör, synes det mig, företagas i kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik, som ju besitter all den sakkunskap, som här kräves, vunnen genom erfarenheter, hämtade från såväl in- som utlandet, och som därtill har anslag för utredning af arbetsförmedlingens centralisering i Sverige. Jag menar visserligen, att, i händelse kommerskollegium får ett sådant uppdrag, kollegiet bör i enlighet med motionärens uttalande önskan konferera med exempelvis utrikesdepartementets handelsafdelning, arbetsgifvareföreningar, hushållningssällskapens utskott för egna hem: med en eller flera af dessa efter omständigheterna. Men själfva ledningen af denna rena fackfråga bör — synes det mig — förläggas dit, där fackkunskap och medel för ändamålet finnas tillgängliga. När en gång emigrationsfrågan har kommit så långt, att man kan se klart i den, och planläggningen för återinvandringen kan vara färdig, då kan denna fråga, som nu enkelt och lätt kan lösas fristående, anknytas till en sådan utredning, som dock antagligen ej så snart är att förvänta. Det är sålunda för att påskynda lösningen af denna fråga och förenkla den, som jag tagit till ordet. Jag skulle naturligtvis i enlighet med hvad jag här yttrat helst se, att den af mig upplästa punkten i utskottets motivering utginge. Men jag antager, att den *anvisning*, som utskottet där lämnar, i den skrifvelse till Kungl. Maj:t, som jag hoppas Riksdagen kommer att aflåta, kan helt och hållet bortfalla. För att förenkla saken skall jag därför inskränka mig till att anhålla, att kammaren ville besluta, att ur utskottets kläm orden

»i samband med den pågående utredningen rörande emigrationsfrågan» måtte utgå, och likaså ordet »jämväl» i raden nedanför. Om inrättande af en arbetsförmedlingsanstalt för utomlands bosatta svenskar.

Jag har naturligtvis med detta förslag icke velat säga, att utredningen icke skall ske i något samband med utredningen af emigrationsfrågan. Jag har blott velat hålla frågan, hvar och hur utredningen bör äga rum, öppen, så att Riksdagen eller närmast denna kammare icke ger regeringen någon anvisning, hvar den bör verkställas. Det är således icke för att lägga hinder i vägen för frågan, utan för att underlätta dess lösning, som jag gör mitt yrkande. (Forts.)

Jag ber sålunda, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan med den af mig angifna ändringen.

Herr Johansson i Jönköping: Herr talman, mina herrar! Utskottet har formulerat sin hemställan så, som den här föreligger, väsentligen för att ge till känna, att någon vidlyftigare apparat icke enligt utskottets mening bör sättas i rörelse för verkställande af den utredning, om hvilken här är fråga, och hvilken utskottet tänkt sig enklast kunna verkställas i samband med den utredning rörande emigrationsfrågan, som Riksdagen för ett par år sedan begärde af Kungl. Maj:t. Nu har den siste ärade talaren, med instämmande i utskottets hemställan i öfrigt, för sin del uttalat den meningen, att ifrågavarande utredning lika väl eller än hellre skulle kunna verkställas i samband med utredningen rörande den kommunala arbetsförmedlingen eller på den afdelning af kommerskollegium, som sysslar med sådana ärenden. Jag är för min del icke alldeles säker på, att detta är lämpligare, men då utskottets syfte i hvarje fall kan vinnas äfven på det sätt, som af honom har föreslagits, skall jag be att få gifva till känna, att jag — och jag tror, att jag i detta fall kan tala å hela utskottets vägnar — icke har något emot, att utskottets hemställan ändras på det sätt, som af herr Wavrinsky föreslagits.

Häruti instämde herrar *Warburg, Kjellberg* och *Pehrsson* i Österby.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats afslutad samt herr talmannen gifvit propositioner i ämnet, biföll kammaren det af herr Wavrinsky i Stockholm under öfverläggningen gjorda yrkandet; och skulle jämlikt 63 § riksdagsordningen detta beslut genom utdrag af protokollet delgifvas Första Kammaren.

§ 12.

Vidare förelåg till afgörande konstitutionsutskottets utlåtande n:o 1, i anledning af väckt motion med förslag till ändring af § 2 mom. 4 tryckfrihetsförordningen. Ang. förbud mot offentliggörande af enkomsttaxering.

Uti en inom Första Kammaren väckt, till konstitutionsutskottet hänvisad motion, n:o 2, hade herr *H. Cavalli* hemställt, att

Ang. förbud
mot offentlig-
görande af in-
komsttaxering.
(Forts.)

Riksdagen ville såsom hvilande till vidare grundlagsenlig behandling antaga ett stadgande, att införas i § 2 mom. 4 af tryckfrihetsförordningen närmast efter det stycke, som börjas med orden: »att mobiliseringsplaner för hären och flottan» samt slutas med orden: »trehundra-trettio-tre riksdaler sexton skillingar, och skriften konfiskeras», af följande lydelse:

Att uppgift å belopp, hvartill skattskyldigs inkomst blifvit af beskattningsmyndighet enligt förordning om inkomstskatt föreslagen, bestämd eller i och för skattens beräkning upptagen, eller å beloppet af den inkomstskatt, som på grund af verkställd taxering blifvit skattskyldig påförd, icke må i tryck offentliggöras. Den häremot bryter, böte femtio riksdaler och skriften konfiskeras.

Utskottet hemställde, att Riksdagen, med anledning af herr Cavallis förevarande motion, måtte såsom hvilande till vidare grundlagsenlig behandling antaga följande förslag om tillägg till § 2 mom. 4 tryckfrihetsförordningen, att däri införas näst efter stadgandena om själfdeklarationer:

§ 2.

4:o

Att uppgift å belopp, hvartill skattskyldigs inkomst blifvit af beskattningsmyndighet enligt förordning om inkomstskatt föreslagen, bestämd eller i och för skattens beräkning upptagen, eller å beloppet af den inkomstskatt, som på grund af verkställd taxering blifvit skattskyldig påförd, icke må i tryck offentliggöras. Den häremot bryter, böte femtio riksdaler och skriften konfiskeras.

Reservationer hade emellertid afgifvits af:

herr *Ahlstrand*, som ansett, att utskottet bort hemställa, att förevarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd för-
anleda;

herr *Centerwall* mot viss del af utskottets motivering; och

herr *Beckman* i Djursholm.

Utskottets hemställan upplästes, hvarefter

Herr *Ahlstrand* yttrade: Herr talman! Som herrarne finna, har jag reserverat mig mot det slut, hvartill utskottet kommit, och ansett, att motionen bort afslås. Vid nästlidne års riksdag hade samme motionär hemställt om införande i tryckfrihetsförordningen af ett tillägg i enahanda riktning som det nu ifrågasatta. Konstitutionsutskottet afstyrkte motionen, som ock afslogs af Riksdagen.

gen. Nu återkommer motionären med samma hemställan, låt vara i en annan, måhända bättre och fullständigare form, men detta förhållande kan väl i all rimlighets namn icke göra om intet alldeles reella och tungt vägande skäl, som utskottet förra året anförde mot bifall till motionen. Jag tror för min del, att dessa skäl fortfarande äga full giltighet. Jag skall be att ur fjolårets utskotts-
 betänkande få uppläsa några punkter. Konstitutionsutskottet säger: »Hvad först beträffar själfva nödvändigheten och nyttan af att i tryckfrihetsförordningen införa en bestämmelse af det innehåll motionären föreslagit, synes det utskottet vara tvifvelaktigt, huruvida en dylik bestämmelse, som i hvarje fall innebär ett undantag från den i tryckfrihetsförordningen uppställda grundsatsen, att allmänna ärenden rörande handlingar, protokoll och beslut må af enhvar i tryck utgifvas, kan anses vara ur allmän synpunkt påkallad. Utskottet vill visserligen icke bestrida, att ett offentliggörande af inkomsttaxeringens resultat på det sätt, som nu äger rum, i vissa fall kan medföra olägenheter. Men då det icke blifvit påvisadt, att dessa olägenheter äro af någon större omfattning och ett offentliggörande af de utaf beskattningsmyndigheterna föreslagna eller bestämda inkomstbeloppen i viss mån kan sägas utgöra en garanti för att vederbörande deklarationsuppgifter varda med erforderlig noggrannhet affattade, har utskottet icke funnit sig öfvertygad om att ett grundlagsstadgande af ifrågavarande art är ur allmän synpunkt nödigt». Vidare fortsätter utskottet: »Äfven om behovet af en lagstiftning, som förhindrade offentliggörandet af inkomsttaxeringens resultat, vore ådagalagdt, möta dock enligt utskottets förmenande stora svårigheter att å ett stadgande af dylik innebörd gifva sådan affattning och därtill knyta sådana straffpåföljder, att detsamma blefve fullt effektivt.»

Jag kan icke finna annat, än att de sakskal, som utskottet förra året gaf mot motionen, fortfarande äga tillämpning äfven på den nu ifrågavarande. Motionen afser ju en undantagslagstiftning från den i tryckfrihetsförordningen fastställda grundsatsen, att allmänna ärenden rörande handlingar, protokoll och beslut må af enhvar i tryck offentliggöras. Ändringar och tillägg i grundlagen böra emellertid ske med en viss varsamhet och endast, såsom det heter, där så anses nödigt och nyttigt. En sådan förutsättning föreligger uppenbarligen icke här. Det är icke något allmänt intresse, som här står på spel, det är endast fråga om ett enskildt intresse, utgåendet från vissa köpmanskretsar i några få städer och framburet i denna motion.

Det talas i motionen om en del olägenheter, som skulle vållas af detta offentliggörande i tryck af inkomstbelopp. Ja, äfven om någon olägenhet i något enstaka fall skulle ha förekommit — något, som aldrig blifvit bevisadt och aldrig kan bevisas — äro dock olägenheterna icke af den art och det omfång, att det allmänna intresset bör vika för det enskilda. Det tror åtminstone icke jag.

Ang. förbud
mot offentlig-
görande af in-
komsttaxering.
(Forts.)

Som bekant, äro bevillningsberedningens och taxeringsnämndens förslag, taxeringshandlingarna, offentliga; hvem som helst äger rättighet att taga del däraf. Det åligger till och med magistraten i respektive städer att i särskild kungörelse tillkännagifva, att dessa handlingar en viss tid — fjorton dagar — på det eller det stället ligga till de skattskyldiges beskådande och kännedom; och att flertalet skattskyldige, åtminstone i småstäder, begagna sig af detta tillfälle att taga del af desamma, ligger i öppen dag. Jag kan då icke inse, hvad det kan vara för hinder för att i tryck offentliggöra dessa taxeringar. För den skattskyldige innebär det obestriddigen den fördelen, att han slipper att på det kungjorda stället taga del af taxeringarna, och för det allmänna medför det en säkerligen i många fall god garanti mot oriktig själfdeklaration. Denna sistnämnda omständighet är nästan det allra viktigaste skälet mot motionen.

Det kunde ju vara ett och annat att invända emot de i detta utskottsbetänkande gifna motiven, hvilka, sammanställda med förra årets konstitutionsutskotts motivering, förefalla mig synnerligen enkla, men jag vill icke upptaga kammarens tid därmed och anser det för öfrigt icke nödigt. Jag vill, herr talman, att öfver vårt skatteväsen och öfver våra beskattningsförhållanden må falla offentlighetens ljus. Jag skall därför på dessa i korthet anförda grunder tillåta mig yrka bifall till min reservation och afslag på utskottets hemställan.

I detta anförande instämde herrar *Persson* i Tällberg, *Ström*, *Bromée* i Billsta, *Sundin*, *Svensson* i Bondön, *Zimdahl*, *Andersson* i Baggböle, *Wikström*, *Olsson* i See, *Forsberg*, *Månsson*, *Gustafsson* i Sjögesta, *Jonsson* i Freluga, *Eriksson* i Elgered, *Olsson* i Älfdalsåsen, *Larsson* i Klagstorp och *Nyström*.

Herr af Callerholm: Ja, herr talman, det är nog alldeles riktigt, att vid sistlidet års riksdag konstitutionsutskottet i en fråga, så nära som möjligt beslätad med den nu förevarande, kom till motsatt resultat. Jag finner, att Andra Kammarens samtliga tio ledamöter i utskottet då biträdde utskottets afstyrkande utlåtande, under det att nu allenast två afvika från det utlåtande, utskottet gifvit i alldeles motsatt riktning. Granskar man diskussionsprotokollet från förra riksdagen, finner man, att af de ledamöter från kammaren, som deltagit i beslutet detta år, pluraliteten antingen genom anförande eller instämmande yttrat sig till förmån för det beslut, som då blef kammarens. Detta lär väl visa, att några ändrade förhållanden måste ha inträdt mellan förra året och innevarande år. I föl förelåg en af en synnerligen knapphändig motivering åtföljd motion af samme motionär, däruti han gjorde framställning endast om förbud mot att i tryck offentliggöra deklarationsuppgifternas slutsumma. På grund af den knapphändiga

motiveringen förekom denna sak utskottet så pass outredd, att ehuru många af oss kände på sig, att nog något borde göras, vi voro ovissa om hvad som borde göras. Frågan syntes synnerligen oviss, därför att det icke förelåg för utskottet något formuleradt förslag om hvad som borde göras. Det förslag, som inom utskottet framlades, syntes icke tillfredsställande, särdeles därför, att motionen var ofullständig därutinnan, att den innefattade förslag om förbud mot att offentliggöra allenast deklara-tionsuppgifternas slutsumma, men icke de skattebelopp, som på grund af deklara-tionens slutsumma kommit att åläggas den skattskyldige att betala. På grund af allt detta och då frågan dessutom var jämförelsevis ny, afstyrktes förslaget enhälligt af utskottsmedlemmarne från denna kammare.

Ang. förbud mot offentliggörande af inkomsttaxering.
(Forts.)

Då saken sedan kom till kammaren, fick åtminstone jag fullkomligt klart för mig, att det påvisades bestämda olägenheter af det nuvarande förfarandet. Jag fick äfven det intrycket, att denna uppfattning var mycket allmän i kammaren, jag fick intrycket, att litet hvar kände på sig, att det vore önskligt, att något kunde göras, men att det förslag, som för tillfället förelåg, icke var tillfredsställande. Denna känsla gaf sig ock uttryck i den mycket starka minoritet, som samlades kring förslaget om ärendets återremitterande till utskottet för erhållande af ett bättre formuleradt förslag än det då föreliggande. Nu ha vi i år fått ett förslag, åtföljdt af en, som jag tycker, mycket ingående, mycket väl utförd och mycket väl framställd motivering, och åtföljd af ett formuleradt förslag, som upptager både förbud mot att offentliggöra själfdeklara-tionens slutsumma och förbud mot att offentliggöra det skattebelopp, hvar-till deklara-tionen föranleder. Därjämte ha från handels- och affärs-kretsar inom landet kommit utskottet till handa talrika yttranden, hvori mycket bestämdt framhålles det önskvärda uti ett tillägg till tryckfrihetsförordningen i den riktning utskottets förslag utvisar.

Nu säger reservanten, att det icke är visadt, att något allmänt intresse skulle påkalla att härvidlag göra undantag från den allmänna grundsatsen, att allmänna ärenden rörande handlingar, protokoll och beslut äro offentliga. Men, mina herrar, om vi se på undantagen uti 2 § 4 mom. tryckfrihetsförordningen, finna vi, att icke allt, som där uppräknas, kan sägas vara påkalladt af något allmänt intresse. Det finnes visserligen där åtskilliga undantag, som förvisso äro grundade på ett allmänt intresse, men det finnes också flera andra, där omtanken om privatlivets helgd och den enskildes rätt ansetts böra gå framför hvad man kallar det allmänna intresset. Jag hänvisar t. ex. till förbudet mot offentliggörande af anteckningar i kyrkoböcker och andra den enskildes lif och lefverne rörande handlingar samt förbudet att göra utdrag ur rikets straffregister. Man kan ju tänka, att det ligger ett allmänt intresse i att litet hvar af oss må kunna vara fredad från att behöfva umgås med eller i sin tjänst ha personer, om hvilka kyrko-

*Ang. förbud
mot offentlig-
görande af in-
komsttaxering.
(Forts.)*

böckerna förmåla, att de äro förvunna till att föra ett lösaktigt lefverne, liksom att vi böra vara fredade från risken att umgås med personer, som faktiskt äro straffade för brott. Men härvidlag har lagstiftaren ledts af en fullkomligt riktig ömhet för den felande i syfte att förhindra, att fel, som måhända ligga långt tillbaka i tiden, bli offentliggjorda och minska möjligheten för den felande att föra en rätt vandel. Omtanken om den enskildes rätt och privatlivets helgd har här fått ett starkt uttryck. Förhållandet torde vara enahanda beträffande t. ex. handlingar rörande bankinspektionen. Det var icke länge sedan man i tryckfrihetsförordningen intog en bestämmelse om förbud mot offentliggörande i tryck af hvad som kunde röra enskildes affärer med banker. I viss mån enahanda är förhållandet beträffande patent. Ett allmänt intresse kan ju tyckas fordra, att alla människor böra komma i tillfälle att tillgodogöra sig en uppfinning, men den enskildes rätt och intresse hafva här ansetts så starka, att de bort gå framför det allmänna intresset. I tryckfrihetsförordningen förklaras ju också förhållandet vara detsamma i fråga om deklaraionsuppgifterna. Här stadgas, som bekant, förbud mot att utlämna eller i tryck offentliggöra dessa uppgifter. Vid införandet af deklaraionsplikten var otvifvelaktigt lagstiftarens uppgift att söka skydda privatlivets helgd och den enskildes ekonomiska förhållanden från att komma till allmänhetens kännedom. Man trodde detta kunna ske genom att i tryckfrihetsförordningen införa förbud mot att utlämna eller i tryck offentliggöra deklaraionsuppgifterna. Nu har man kommit under fund med att detta förbud, som redan finnes i tryckfrihetsförordningen, icke varit tillräckligt att vinna det syftemål man med detsamma afsett att vinna, och man har därför med det nu föreliggande förslaget sökt komplettera, hvad som brister, så att det mål må kunna vinnas, som man hoppades vinna genom 1902 års förslag till förändring i tryckfrihetsförordningen.

I reservationen står det också, att rätten till offentliggörande af deklaraionsens slutsumma skulle utgöra en »i många fall icke obehöflig garanti mot oriktiga deklaraionsuppgifter». Har man verkligen rätt att slunga ut detta mindre vackra tillmål mot en stor del af svenska folket, som har till plikt att på heder och samvete uppgifva de inkomster de haft. Jag anser det vara oklokt att gå med på en sådan motivering, och jag kan icke finna annat, än att de skäl, som anförts för utskottets förslag, äro goda. Herr talman, jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Staaff: Herr talman! I motsats mot den siste ärade talaren kan jag icke ansluta mig till utskottets hemställan, utan måste ansluta mig till reservationen. För det första har anmärkts, och det med en viss rätt, tror jag, att den formulering, som utskottet här föreslagit, nog vore åtskilligt för vid och kunde gifva anledning till det missförståndet, att icke allenast en viss

namngifven skattskyldigs inkomst skulle vara undantagen från offentliggörande, utan att samma regel äfven skulle kunna tillämpas vid uppgifter, i hvilka något namn icke vore utsatt, utan den skattskyldige endast inginge som ett led i någon beräkning eller någon allmän uppgift.

Ang. förbud mot offentliggörande af inkomtaxering.
(Forts.)

Men alldeles oafsedt den formulering förslaget fått, kan jag i själfva saken icke dela utskottets mening. Jag vill emellertid genast erkänna, att i utskottets utlåtande finnes ett verkligt och efter min tanke icke obetydligt sakskäl, nämligen det, som motionären uttrycker sålunda: »Så har från näringsidkarnes krets vid åtskilliga tillfällen med styrka framhållits, att en affärsmans kredit lätteligen kan bli lidande däraf, att hans inkomst offentliggöres för ett år, som tillfälligtvis gifvit ett dåligt resultat.» Denna sats utvecklas sedan vidare af motionären, och man måste, tror jag, i viss mån gifva honom rätt härutinnan. Jag erinrar mig, att vid förberedelserna till införande af inkomstskatt äfven denna invändning kom fram och att densamma då bemöttes därmed, att saken, därest så ansåges nödvändigt, skulle kunna ordnas på det sätt, att en affärsman finge rättighet deklarerera, icke sin inkomst för ett visst år, utan sin medelinkomst för ett visst antal år, exempelvis 3. Jag känner icke, hvarför denna tanke icke då blef utförd. Jag vet icke heller, om vid försök till utförande några väsentliga anmärkningar mot densamma gjorts. Om så icke är fallet, synes det mig, att man borde slå in på denna väg. Frånser man det nu behandlade skälet för den förändring, som här är föreslagen, undrar jag, om man icke i själfva verket kan säga, att endast det återstår, som den föregående ärade talaren benämnde privatlivets helgd. Jag vill nu visst icke bestrida, att nämnde talare har fullkomligt rätt däruti, att tryckfrihetsförordningen i vissa andra undantag från rätten till offentliggörande tager hänsyn till privatlivets helgd, liksom jag icke heller vill jäfva hans uppfattning, att tryckfrihetsförordningen härutinnan gör alldeles rätt. Men det synes mig uppenbart, att man icke får taga så stor hänsyn till privatlivets helgd, att man sätter det öfver ett verkligt och betydande statsintresse. Jag har icke samma uppfattning, som den föregående ärade talaren, motionären och utskottets majoritet hafva därom, att rätten till offentliggörande skulle vara obehöflig som stöd för deklarationsuppgifternas sanning. Jag medgifver villigt, att jag beträffande flertalet skattskyldige hyser den åsikt, att ett sådant stöd icke är behöfligt, och sorgligt skulle vara, om det vore det, men icke desto mindre är jag öfvertygad därom, att det i alla fall finnes ett afsevärdt antal deklarationsskyldige, om hvilka det icke är en öfverdrifven rädsla att säga, att de behöfva den mycket stora kontroll, som ligger uti rätten till offentliggörande. För den deklarationsskyldige, som sitter med papperet framför sig och skall skrifva sin deklARATION och till hvilken det egna intresset hviskar vissa frestelser i örat om att det kanske

Ang. förbud
mot offentlig-
görande af in-
komsttaxering.
(Forts.)

icke är så alldeles noga med de siffror han uppger, ställer sig saken helt annorlunda, om han vet, att, därest han deklarerar oriktigt, hans slutsumma kan komma att återgifvas i tryck. Han kan då alldeles icke vara viss på, att icke alla hans vänner och bekanta, som ju kunna antagas hafva en viss föreställning om hans verkliga inkomst, få se den och därigenom kanske fatta misstankar mot honom. Detta är ju något helt annat, än om han visste, att hans deklaration stannade inom kretsen af en taxeringsmyndighet, där han icke hade skäl antaga, att någon kände honom. I alla händelser vore ju den misstanke, som möjligen kunde finnas hos någon enda person, ett föga afsevärdt obehag i jämförelse med den, som skulle kunna uppstå hos hela den intresserade delen af allmänheten.

Jag tror således, att i denna fråga man bör väga det, som den siste ärade talaren kallade för privatlivets helgd eller, såsom man äfven kunde kalla det, det obehag för den enskilde, som kan uppstå af det nuvarande förhållandet, mot det statsintresse, man skulle offra genom att antaga hvad motionären och utskottet föreslagit. Vid vägandet af dessa båda saker mot hvarandra kan jag för min del icke komma till annat resultat, än att statens intresse därvidlag måste vara så betydligt öfvervägande, att man icke kan, för att tillgodose den enskildes intresse, som i öfrigt skulle kunna hafva ett visst berättigande, gifva sig in på att taga bort det, som torde få anses såsom ett nödvändigt stöd för deklarationernas sanning. Jag kan så mycket mindre göra det, som, på sätt jag ofvan antydt, den enda verkliga olägenhet, som kan sägas följa af den obegränsade rätten till offentliggörande i detta fall, bör kunna undanröjas på ett annat och lämpligare sätt.

Herr talman, jag anhåller att få yrka afslag å utskottets hemställan.

Med herr Staaff förenade sig herrar *Wawrinsky* i Saltsjöbaden, *Beckman* i Djursholm, *Berg* i Stockholm, *Bergström*, *Höjer*, *Kjellberg*, *Lindh* i Gäfle, *Kvarnzelius*, *Starbäck* och *Berglund*.

Herr Ljunggren: Herr talman, mina herrar! Det är visserligen icke lätt att uppträda efter den föregående ärade talaren, med hvilken jag helst skulle hafva stått på samma sida i denna såsom i andra frågor, men jag har i alla fall, sedan jag begärt ordet, icke velat undandraga mig att yttra mig.

Då frågan var före vid förlidet års riksdag, ställde jag mig obetingadt på motionärens sida, och det har sedan dess icke inträffat något, som föranlett mig att ändra åsikt. De särskilda skälen för denna min åsikt skulle jag vilja sammanfatta i några få punkter.

Jag har ansett, att ifrågavarande åtgärd kan sägas vara en konsekvens af Riksdagens förut fattade beslut att förhindra publicerandet af deklara-tionsuppgifterna samt att åtgärden vore gagnelig,

enär genom ett offentliggörande af de på grund af inkomstskatteförordningen påförda skattebeloppen faktiskt i många fall den okritiska allmänheten kan blifva vilseledd, hvarigenom en oriktig föreställning af personers förmögenhetsförhållanden kan inträda. Denna okritiska allmänhet kan nu bestå af såväl myndiga som omyndiga personer, och det har många gånger framhållits, att det är olämpligt att låta barn genom taxeringskalendrar eller uppgifter i tidningarna erhålla del och kanske en fullständigt felaktig bild af sina föräldrars förmögenhetsförhållanden, hvarigenom grundläggas tankar, som stundom icke kunna vara gagnande med den ringa grad af mognad, som ungdomen har.

Ang. förbud mot offentliggörande af inkomsttaxering.
(Forts.)

Vidare har jag ansett, att offentliggörandet vore ett hinder för den sekretess, som bör omgärda deklarationssystemet, ty i motsats mot den okritiska allmänheten lär det för de i beskattningsförhållandena invigde vara mycket lätt att kunna uppkonstruera en nära nog fullständig bild af förmögenhetsförhållandena, särskildt om de äro i tillfälle att anställa en jämförelse med de på bevillningsförordningen grundade uppgifter.

Jag har vidare ansett, att åtgärden vore gagnelig, emedan det visat sig, att det företrädesvis är de mindre och medelstora affärerna, som grunda sin kreditberäkning på dessa publikationer, ty de större handelshusen och industrifirmorna hafva i regel andra utvägar att tillgå för att vinna soliditetsupplysningar. Om man tillstodjer offentliggörandet af de på grund af inkomstskatteförordningen påförda skattebeloppen, får man ju i många fall en skef bild af hvad man vill lägga till grund för krediten, ty dessa belopp äro progressivt uppskrufvade.

Det sista motivet för mig och många med mig liktänkande har varit det förhållandet, att det förefunnits det största intresse hos handels och industriens utöfvare för motionen och att detta intresse tagit sig uttryck icke endast från större, utan äfven och i väsentlig grad från mindre affärsinnehafvare. I detta afseende vill jag hänvisa till hvad herr af Callerholm nyss nämnde, nämligen att till konstitutionsutskottet inkommit åtskilliga uttalanden från näringskretsar, och jag är i tillfälle att omnämna ett uttalande, som visserligen icke hann inkomma till utskottet, men som har sin stora betydelse.

I Skåne finnes en mycket utbredd köpmansförening, som kallas skånska köpmannaförbundet och består af flera hundra medlemmar, hufvudsakligen mindre handelsidkare. Detta förbund hade för några veckor sedan ett årsmöte, hvarvid doktor Cavallis motion refererades af sekreteraren i skånska handelskammaren, således en person, som kan anses vara inne i dessa förhållanden. Där uppstod diskussion, och vid beslut rörande en resolution visade det sig, att de till omkring 200 uppgående deltagarne enhälligt uttalade sig för ett tillstyrkande af denna motion.

Jag tror, att åtskilliga hafva i någon mån missuppfattat doktor

Ang. förbud
mot offentlig-
görande af in-
komsttaxering.
(Forts.)

Cavallis framställning, och jag tillåter mig därför att i koncentrerad form redogöra för tankarna i densamma. Det gäller förbud att i tryck offentliggöra de på grund af inkomstskatteförordningen påförda skattebeloppen, men *icke* förbud att offentliggöra den på grund af bevillningsförordningen grundade taxeringen. Man må vidare betänka, att det genom bifall till motionen icke kommer att ske någon förändring beträffande de på bevillningsförordningen och inkomstskatteförordningen grundade taxeringslängderna, hvilka fortfarande skola finnas tillgängliga hos vederbörande myndigheter. Åtgärden, som har många förespråkare, om också många motståndare, är endast afsedd att gagna såväl de mindre som de större affärsmännen och att undanröja de nuvarande olägenheterna, som kunna vara lika betydande för den, som gifver kredit, som för den, hvilken behöfver kredit.

Slutligen vågar jag säga, att hvad man på visst håll har kallat skumraskmanöver, storkapitalistintresse eller jobbarentresse bör bestämdt afvisas, ty icke har jag haft något sådant motiv och ej heller de med mig liktänkande.

Jag anhåller att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Larsson i Västerås: Herr talman, mina herrar! Då jag är af den uppfattning, att vi för närvarande hafva våra taxeringsförhållanden omgärdade af en nästan för stor sekretess, torde det ursäktat mig, om äfven jag tillåter mig att yttra några ord i denna utan tvifvel ganska viktiga fråga.

Det har här anförts åtskilliga skäl både för och emot den föreliggande motionen och enligt min uppfattning hafva de senare skälen varit de mest vägande. De enda, som hafva påyrkat en reform i motionens syfte, äro, såsom den näst föregående talaren yttrade, handelns och industriens män. Jag kan dock icke uraktlåta att påpeka ett förhållande, som jag tror i viss mån reducerar detta kraf från affärsmännens sida. För min del har jag nämligen icke kunnat finna, att ett dylikt kraf så enstämmigt framställts från deras sida, *innan* denna motion framkom. Att det däremot framställts, sedan motionen väcktes, finner jag helt naturligt, då det gifvetvis för en del af dessa affärsmän, som hafva stora inkomster samt måhända äro förmögna, kan vara af ett visst intresse, att deras inkomster icke komma inför allmänhetens ögon. Att denna reform emellertid icke kan sägas tillgodose något allmänt intresse, har jag trott mig finna af det förhållande, att i den stad, jag har äran representera, bevillningstaxeringen, redan innan inkomstskatten tillkom, publicerats för hvarje år och att taxeringen, äfven efter det inkomstskatten tillkommit, upptagits i lokaltidningarna, icke endast för Västerås och öfriga städer i Västmanland, utan äfven för landsbygden. Allmänheten har där haft den fordran, att taxeringsbeloppen skulle komma ut; och för min del har jag

icke kunnat finna något som helst missnöje eller någon klagan öfver, att dessa belopp hafva offentliggjorts.

Jag tror, att förhållandet är enahanda äfven annorstädes ute på landsbygden och i de mindre och medelstora städerna. Följaktligen skulle här endast vara fråga om en del personer i de större städerna, personer, som hafva stora inkomster eller stora förmögenheter, och att undanröja ett visst obehag för dessa. Det må ursäktas mig, men för min del kan jag icke finna, att detta bör få utgöra anledning till en grundlagsändring, som, säga hvad man vill, skulle komma att medföra ett för allmänheten mindre tilltalande hemlighetsmakeri inom våra taxeringsförhållanden.

Jag kan icke heller uraktlåta att påpeka de konsekvenser, som jag för min del tänker mig, att det här ifrågasatta beslutet skulle medföra, om Riksdagen går med på detsamma. Konstitutionsutskottet vid förlidet års riksdag påpekade, att det skulle vara förenadt med stora svårigheter att affatta bestämmelser i grundlagen, som skulle kunna helt och effektivt uppfylla det syftemål, som motionären hade. Vidare anfördes, att om det syftemålet skulle kunna ernås måste det blifva på det sättet, att icke heller resultatet af bevillningstaxeringen skulle få offentliggöras. Ty som bekant, är det icke i allmänhet så väsentligt stor skillnad på bevillningstaxeringens och inkomstskatttaxeringens belopp. Ett fåtal förmögna personer får ett något olika belopp i inkomstskatttaxeringen mot vid bevillningstaxering, men det ojämförligt största antalet skattebetalare har dock precis lika belopp i bägge fallen. Konstitutionsutskottet anförde, som sagt, att om ett sådant lagstadgande skulle blifva effektivt, borde också bevillningstaxeringen undandragas offentligheten, eller också skulle man upprätta särskilda längder, en för bevillningstaxeringen och en för inkomstskatttaxeringen. Men utskottet fann, att det var nära nog omöjligt att åstadkomma en sådan lagförändring, att äfven bevillningen skulle undandragas offentligheten, då på densamma grundas den kommunala rösträtten och beskattningen. Å andra sidan framhöll utskottet, att det skulle möta ganska stora svårigheter och medföra åtskilliga förändringar i skattelagstiftningen, om man skulle slå in på den vägen, att två taxeringslängder skulle upprättas. Följaktligen ansåg utskottet, att det äfven förelåg en del praktiska svårigheter mot ett sådant lagstadgande. Det torde i detta sammanhang icke heller skada att erinra om, hvad en erfaren kommunalordförande har yttrat med afseende på olägenheterna med uppgörandet af två taxeringslängder. Han sade, att ett dylikt förfaringssätt skulle komma att medföra oerhördt mycket arbete i landets tusentals kommuner. Det skulle fördubbla arbetet för dem, som hafva att upprätta längderna, och gifvetvis skulle det också komma att öka kostnaderna.

Då konstitutionsutskottet i fjol kunde fälla dessa yttranden om ett dylikt stadgandes effektivitet, hvarom här är fråga, så är det

*Ang. förbud
mot offentlig-
görande af in-
komsttaxering.
(Forts.)*

Ang. förbud
mot offentlig-
görande af in-
komsttaxering
(Forts.)

tämligen uppenbart, synes det mig, att om Riksdagen nu går med på förslaget skall man i en icke långt aflägsen framtid få klart för sig, att detta steg icke är tillräckligt för att skydda de personer och de intressen, som man här vill skydda. Emellertid har då Riksdagen gifvit på hand, att den anser, att resultatet af inkomstskatttaxeringen icke får offentliggöras. Följaktligen, när det steg, som Riksdagen förut beslutat, icke blir effektivt, måste det tagas ytterligare ett steg. Och då komma vi just till dessa konsekvenser, som herr Ljunggren ansåg icke alls föreligga, nämligen att dubbla taxeringslängder behöfva upprättas. Man kan därjämte tänka sig, att, om Riksdagen nu beslutar, att inkomstskatttaxeringens resultat icke får offentliggöras, och då, såsom man hoppas, vi inom en icke aflägsen framtid skola få en välbehöflig omläggning af skattelagstiftningen, regeringen skall passa på tillfället att komma fram med ett förslag om, att äfven bevillningstaxeringens resultat skall hemlighållas. Och hvart komma vi då, mina herrar, om vi gå den väg, som här föreslagits, och genom hvilken vi kunna befara, att hela vårt taxeringsväsen blir ett hemlighetsmakeri? Jag undrar, om allmänheten, eller det stora flertalet i landet, skulle känna sig till freds med, att taxeringen och dess resultat låsas in för att blifva ett fåtal personers hemlighet. För min del tror jag, att det skulle blifva ett berättigadt missnöje.

Ja, jag skall icke tillåta mig att längre upptaga kammarens tid. Jag vill endast ytterligare betona, att konsekvenserna af ett bifall till det föreliggande förslaget kunna blifva i hög grad betänkliga, hvadan jag för min del icke vill vara med om ett bifall till förslaget, helst som jag dessutom anser, hvilket jag i början nämnde, att vi redan nu hafva våra taxeringsförhållanden omgärdade med en nästan för stor sekretess. Af deklaraionsuppgifterna, om hvilka här talats så mycket, ha nämligen icke mer än två eller tre personer rätt att taga del. Det borde väl icke hafva varit för mycket, om sekretessen i det afseendet minskats så, att åtminstone hela taxeringsnämnden fått rätt att taga del af dessa uppgifter.

När jag, herr talman, har denna uppfattning, är det klart, att jag icke kan vara med om föreliggande förslag, hvarför jag ber att få yrka afslag på detsamma.

Häruti instämde herrar *Branting, Blomberg, Lindqvist, Carlsson* i *Malmberget, Rydén, Thorsson* och *Kropp*.

Herr Moll: Herr talman! Till förmån för motionärens förslag ha anförts åtskilliga skäl af olika slag. Bland dessa skall jag för min del icke fästa mig vid något enda utom ett, nämligen näringsidkarnes kraf på skydd mot den inverkan på krediten, som ett offentliggörande af inkomsttaxeringens resultat kan medföra. En uppåtsträfvande affärsman, industriidkare eller handtverkare äger ingenting dyrbarare än krediten, och all hans sträfvan måste gå

ut på att förvärfva och bevara kredit. Denna uppgift är i och för sig synnerligen svår och grannlaga, och resultatet af hans sträfvan i detta afseende kan lätt omintetgöras, därest allmänheten får en tillfällig, ofullständig och ofta helt och hållet vilseledande inblick i den ifrågavarande mannens ekonomiska ställning. Detta är just hvad som kan blifva följden af offentliggörandet af inkomst-taxeringen.

Ang. förbud mot offentliggörande af inkomsttaxering.
(Forts.)

Under sitt anförande nyss erkände min ärade vän, herr Staaff, att hufvudskälet till förmån för motionen var den nuvarande offentlighetens skadliga inverkan på krediten. På denna punkt äro vi således öfverens. Men herr Staaff trodde, att för att undanröja olägenheterna af denna offentlighet behöfde man icke vidtaga någon grundlagsändring. Denna sak skulle kunna på ett enkelt och praktiskt sätt ordnas därigenom, att vederbörande medgäfvos att deklarerat icke år för år, utan på grundvalen af de tre senaste årens medelinkomst. Ja, vore saken hjälpt därmed, skulle jag gärna ställt mig på herr Staaffs sida. Men jag tror att genom att göra så vi icke gagna det mål, som här är hufvudändamålet. Här gäller det — och i det afseendet skall jag be att få särskildt vända mig till den siste ärade talaren, som, såvidt jag kunde förstå, missuppfattat motionens syfte — här gäller det icke att befria förmöget folk eller folk med stora inkomster från obehaget att få sina inkomstbelopp offentliggjorda i tidningarna. Här gäller det egentligen sådana näringsidkare, som hålla på att arbeta sig upp. De flesta af dem börja med två tomma händer. Det är då icke så lätt att arbeta sig fram till en tryggad ekonomisk ställning, och därhän sträfva ju alla näringsidkare; det är deras rättighet för att icke säga skyldighet. För dessa möta i alla fall stora svårigheter, hvilka genom den af motionären öfverklagade offentligheten kunna växa ända därhän, att hela deras ekonomiska ställning sättes på spel.

Jag tror icke, att man vinner det här afsedda ändamålet genom att tillåta deklarerat på grund af medelinkomsten för de tre senaste åren. Det är visserligen sant, att, om en köpman under de tre sista åren kanske haft två goda år och ett dåligt, det är en fördel för honom att vid deklARATIONEN för det dåliga året få taga medeltalet för dessa tre år. Men man kan tänka sig det förhållandet, att alla tre åren varit otillfredsställande. Därpå följer visst icke, att denne köpmans ställning behöfver vara undergräfd. Han kan mycket väl ånyo komma sig upp och behöfver icke gå under. En sådan person är icke hjälpt därigenom, att han får deklarerat efter medeltalet af tre års inkomst.

Herr Staaff lämnade i sitt anförande kreditfrågan så att säga ur räkningen, ty denna fråga ansåg han kunna ordnas därigenom, att man vidtog den ändringen, att deklarerat finge afse medeltalet af tre år. Sedan denna fråga alltså var ur räkningen, återstode enligt herr Staaffs uppfattning till förmån för motionärens

Ang. förbud
mot offentlig-
görande af in-
komsttaxering.
(Forts.)

förslag allenast hvad man kunde kalla krafvet på skydd för privatlifvets helgd. Om man då, yttrade herr Staaff, vägde detta kraf mot det statsintresse, som skulle ligga i allmänhetens kontroll öfver deklarationerna, så vägde vågen till fördel för statsintresset. Jag kan för min del icke göra vägningen på detta sätt, utan jag har i den ena vågskålen näringslifvets kraf på skydd för krediten och i den andra det ifrågasatt statsintresset. Då jag är af den meningen, att detta statsintresse är af ganska underordnad betydelse, utfaller min vägning på motsatt sätt. Man säger, att det ur kontrollsynpunkt är så värdefullt, att ifrågasatt uppgifter offentliggöras. Då vill jag fråga: om vederbörande myndigheter, som i första hand hafva sig anförtrodt att granska deklara-tionsuppgifter för ögonen, icke kunna kontrollera dessa uppgifter, är det då antagligt, att den utomstående allmänheten, som icke har till sitt förfogande nämnda detaljer, skall kunna åstadkomma någon verksam kontroll?

Konstitutionsutskottets ärade vice ordförande jämförde i sitt anförande den nu ifrågasatta grundlagsförändringen med den förändring, som år 1906 vidtogs i grundlagen till förmån för bankinspektionens handlingar, i hvad dessa röra enskildes förhållanden till bankerna. Dessa två fall äro, såvidt jag kan förstå, fullständigt analoga. Det gäller i båda fallen ett lika allmänt intresse. Det gäller i båda fallen sådana förhållanden, där man icke kan komma med bevis på att några direkta olägenheter hafva uppstått. Det ligger i sakens natur, att man icke kan göra det. Man kan icke lämna några konkreta exempel på, att herr X, Y eller Z blifvit ruinerad på grund af brist på skydd mot offentlighet. Den gången gällde det att bereda skydd mot en offentlighet, som kunde förhindra läkandet af sjukliga företeelser på näringslifvets område. Nu gäller det skydd mot en offentlighet, som kan framkalla dylika sjukliga företeelser. Då jag för min del är af den bestämda meningen, att det ena är lika så angeläget som det andra, tillåter jag mig, herr talman, att yrka bifall till utskottets hemställan.

Med herr Moll instämde herrar *Lovén, Warburg, Martin, Berg* i Staby, *Mallmin, Lindblad, Juhlin, Hildebrand, af Burén, Gustafsson* i Mjölby, *Ekman* i Mo gård, *Fornander, Beckman* i Linköping, *Jeansson* i Kalmar, friherre *Silfverschiöld, Asker, Vennersten, Karlsson* i Göteborg, *Ekman* i Göteborg och *Emthén*.

Herr von Schéele: Herr talman! Jag begärde ordet, då herr Staaff talade, men jag skulle knappast behöfva begagna mig däraf, sedan nu en annan medlem af konstitutionsutskottet utvecklade, hvad som för utskottet utgjort den afgörande och mest betydande orsaken till dess tillstyrkan af den ifrågasatt motionen. Men

dels är det mig kärt att få påminna, hurusom, då denna sak förra året var före, jag beredde mig tillfälle att tillkännagifva mina sympatier för motionen, ehuru jag icke ansåg det vara möjligt att bifalla den i den form, i hvilken den då förelåg, dels har jag att till hvad herr Moll anförde lägga ett par andra medbestämmande skäl, som måhända icke böra lämnas alldeles obeaktade.

Det ena af dessa skäl är, att vid antagandet af förordningen om inkomstskatt och därmed i sammanhang stående själfdeklaration den åsikten inom Riksdagen allmänt rådde, att lika litet, som de särskilda deklaraionsuppgifterna finge offentliggöras, skulle något offentliggörande ifrågakomma om deras totalbelopp eller inkomstbeskattningens resultat. Detta utgjorde onekligen en förutsättning för mångas bifall, hvilka nu känna sig besvikna. Ar det då icke en plikt att göra hvad man kan i denna riktning, äfven om jag själf icke skulle finna detta ha någon nämnvärd reell innebörd, men de, hvilka det gäller, förklara äfven detta innebära en förmån, som de alls icke anse betydelslös?

Därtill vill jag för det andra fästa uppmärksamheten på, hurusom man tyvärr har funnit, att i de publikationer, som i förevarande hänseende ärligen utkommit, ingalunda fullständig opartiskhet blifvit iakttagen, utan att man fastmera funnit utslutna namn på personer, om hvilka man vet, att deras förmögenhetsställning är sådan, att däri icke kunde ligga grunden för utelämnandet. Man kan då lätt komma på den misstanken, att rätt mycken demoralisation följer med hela detta förfaringssätt; och därigenom beröres ju ett statsintresse, som väl icke är mindre viktigt än det, för hvars skull man håller på den nuvarande oinskränkta friheten.

Hvad slutligen vidkommer det, som af den näst siste talaren här gjordes gällande, nämligen att vi böra tänka på konsekvenserna, så är detta visserligen något, som icke bör lämnas obeaktadt, men som dock bör göras med måtta. Jag tänker på, hurusom en man, som var kvick i replikers afgifvande, för resten i samma ämbetsställning som jag själf, en gång, när han talat i frisinnadt syfte och fått från motsidan en erinran om de farliga konsekvenser, hvartill, det han sagt, kunde leda, svarade: »Om jag går ut genom norra stadsporten för att promenera, icke följer däraf, att jag skall fortsätta rakt fram, tills jag kommer ända till Norra Ishafvet och drunknar.» Detta är verkligen ganska träffande. Man kan onekligen draga ut konsekvenserna så, att resultatet blir orimligt, och det synes mig den ärade talaren hafva gjort. Äfven jag är mycket mån om tryckfrihetens bevarande, och skulle verkligen något vara att befara i den af honom antydda rikningen, vore nog bättre att stämma i bäcken än i ån. Men någon sådan farhåga hyser jag ej.

Herr talman! På grund af hvad särskildt herr Moll anført och jag nu haft äran tillägga, ber jag för min del att också få hemställa om godkännande af hvad utskottet föreslagit.

*Ang. förbud
mot offentlig-
görande af in-
komstaxering.
(Forts.)*

Ang. förbud
mot offentlig-
görande af in-
komsttaxering.
(Forts.)

Herr Elowson: Om jag nu skulle omedelbart ansluta mig till hvad den siste talaren nämnde om biskop Thomanders yttrande angående konsekvenserna, så skulle jag vilja erinra därom, att här finnas redan konsekvenser angående föreliggande ämne. Jag skall nu yttra något om dem. Jag skall därvid förutskicka, att Riksdagen och i allmänhet en lagstiftare icke bör inlåta sig på att stifta en lag, som i själfva verket icke kan genomföras, men detta skulle blifva händelsen, om utskottets förslag antoges. Utskottets förslag går ut på förbud mot att i tryck offentliggöra taxeringsmyndigheternas bestämmelser angående medborgarnes inkomstskatter. Dessa bestämmelser om inkomst, hvarför skatt bör utgöras, skulle således blifva en hemlighet, som icke finge i tryck offentliggöras. Men, mina herrar, de kunna icke blifva en hemlighet. Grundlagen skulle enligt utskottets mening inlåta sig på att konstituera en hemlighet, som icke blir någon hemlighet, ty det ifrågavarande inkomstbeloppet skall en gång om året framdragas inför öppna dörrar, då skatten för detsamma skall betalas. Det finnes sålunda icke någon jämförelse mellan den privata helgden af de här förut omnämnda anteckningarna i kyrkoböcker och straffregister samt anteckningarna om en persons inkomstskatt. Inkomstskatten skulle, om förslaget ginge igenom, icke få i tryck offentliggöras, men den skulle en gång om året offentligen uppbäras. Man skall offentligen erlægga skatten till uppbördsmanen, ty jag förmodar, att herrarne icke vilja draga den konsekvensen, att uppbörden skall blifva hemlig. Här vill sålunda utskottet inlåta sig på att konstituera några hemliga handlingar, som äro af den beskaffenhet, att de icke kunna hållas hemliga.

Det har också sagts, att krediten är ömtålig. Ja, detta är sant, men jag tror icke, att krediten beror därpå, att man döjljer sina förhållanden. Ett alldeles motsatt förfarande förekommer t. ex. i det engelska banksystemet, och det torde vara nyttigt att införa samma tillvägagångssätt i Sverige. Om en affärsman behöfver en kredit för sin rörelse, går han till en bankir och gör en hemställa i saken. Ja, säger denne, låt mig se er ställning; gif mig edert hedersord, att ni icke lånar penningar af någon annan än mig, då skall ni få hvad ni behöfver. Är ni värd en kredit på 10,000 pund, skall ni få den, men jag skall känna eder ställning, och ni får icke inlåta eder i affärstransaktioner angående lån med någon annan än mig. Detta är ett godt sätt att skydda krediten.

Nu har man gjort mycket väsen af de kalendrar, som för någon tid sedan utbjödos på gatorna i Stockholm. Jag tror icke, att de äro så farliga. De försvinna kanske så småningom. Dessutom, om man granskar dem, finner man, att de afse tre kategorier af personer. Det finnes sådana, för hvilka bevillningstaxeringen är lägre än inkomsttaxeringen, det finnes en stor grupp, där båda taxeringarna äro lika, och det finnes några, för hvilka inkomsttaxeringen är betydligt lägre än bevillningstaxeringen. Då

jag första gången fick en sådan kalender i min hand, upptäckte jag en person — det var en änkefru — som stod antecknad för en bevillningstaxerad inkomst af omkring 1,800 kronor, men som hade att betala inkomstskatt för en inkomst af något öfver 20,000 kronor. Ja, hon kunde naturligtvis icke hafva den ringaste skada af publiceringen. Hon hade en stor inkomst, som icke skulle bevillningstaxeras, men för hvilken hon likväl hade att betala inkomstskatt. Hon hade sålunda en mycket god ställning. Så finnas andra, för hvilka bevillningstaxeringen är lika med inkomsttaxeringen, och för dem är det ju tämligen likgiltigt, om publicering sker. Slutligen finnas några, för hvilka publiceringen kan innebära en olägenhet eller till och med en fara, nämligen sådana personer, hvilkas bevillningstaxering är hög, under det att inkomsttaxeringen är liten. Detta häntyder naturligtvis på skulder, större eller mindre. Men icke tror någon af herrarne gärna, att en bank eller bankir eller hvem som helst inlåter sig i affär med en dylik person endast på grund af dessa uppgifter, utan han skaffar sig soliditetsupplysningar. Sådana kan han, om han önskar det, erhålla angående hvarje mera framstående person i hela Sveriges rike, och härvidlag äro äfven de ifrågavarande uppgifterna, om de offentliggöras, till gagn. Om någon olägenhet skulle förekomma, hvilket jag redan erkänt, så skulle det vara synnerligast beträffande personer, som hafva lägre inkomster, än som motsvara bevillningstaxeringen, d. v. s. hafva skulder, hvilkas räntor frändragas vid inkomstskattens beräkande. Men om man skall inlåta sig i affär med en sådan person, skaffar man sig naturligtvis upplysningar om hans verkliga ställning och rättar sig icke efter hvad som står i tidningarna eller någon taxeringskalender. Därför att en person har skulder, behöfver hans affärsställning icke vara dålig.

Man har nämnt något om, att det skulle vara mindre honnett att förutsätta, att den allmänna opinionen skulle utgöra en sporre till iakttagande af en riktig deklaration. Ja, jag känner till denna mening. Jag har icke uttalat den, men den har uttalats. Men att nämnda kontroll icke är så alldeles gagnlös, torde framgå däraf, att, och detta icke så synnerligen längesedan, en häradsrätt afkunnat utslag angående felaktig deklarering och därvid fällt en person, som afgifvit oriktig sådan beträffande ganska stora belopp, till böter för 2 års felaktig deklaration. För det föregående 3:dje året blef han frikänd, därför att ansvaret var preskriberadt. Offentligheten gör sålunda någon nytta.

Jag vill vidare erinra därom, att svenska Riksdagen har beaktat tryckfriheten såsom en ganska viktig princip, och för min del tror jag icke, att de förhållanden, som nu föreligga, böra mana oss att rubba tryckfrihetsprincipen, ty om någon liten olägenhet skulle vara förenad med offentliggörandet af resultatet af deklARATIONERNA — deklARATIONERNA själfva få ju icke offentliggöras, under det att summan af upptaxerad inkomst får publiceras — så är

*Ang. förbud
mot offentlig-
görande af in-
komsttaxering.
(Forts.)*

Ang. förbud
mot offentlig-
görande af in-
komsttaxering.
(Forts.)

denna olägenhet icke så stor, och jag tror, att, såsom jag antydt, offentliggörandet i vissa fall kan medföra nytta.

Jag skall, herr talman, be att få återropa det, hvarmed jag började, nämligen att, äfven om Riksdagen besluter att göra inkomsttaxeringarna till en hemlighet, de ändå icke blifva någon hemlighet.

Herr *Lundell* instämde häruti.

Herr von Schéele: Herr talman! Blott några ord till svar på den siste ärade talarens invändningar.

Att man icke kan göra inkomsttaxeringen till en hemlighet är sant, enär ju alltid tvenne vägar komma att stå öppna för att få reda på enhvars beskattningsbara inkomst. Den ena är att studera taxeringslängderna, den andra att lyssna efter vid skattebetalningstillfället, såsom herr Elowson påvisat. Men icke tror väl någon, att detta har eller någonsin kan få nämnvärd användning? Att alltid möjligheten finnes att blifva avslöjad för den, som känner sig frestad att på heder och samvete lämna bedrägliga uppgifter, betraktar äfven jag som ett godt; och *det* goda skulle ju komma att bli kvar. Däremot fruktar jag, att det nu brukliga publicerandet af dessa uppgifter hufvudsakligen afser ett tillfredsställande af nyfikenheten eller något än sämre hos människor, som saken icke rör, och att främja detta genom ett offentliggörande, som kan vålla väsentlig skada, synes mig icke vara att hålla vågskålen rätt.

Att det skulle gå för sig i Sverige, såsom talaren sagt det ske i England, att en affärsman, som genom svåra konjunkturer råkat i en brydsam ställning, men kunde visa sig i grund och botten vara solid, finge i någon penninganstalt låna hundratusentals kronor på endast sitt hedersord att icke inlåta sig på hvad som innebure ekonomisk risk, tviflar jag högeligen. Här fordras nog annat än att låta t. ex. en bank taga del af vissa räkenskapsböcker, hurudana dessa än må vara.

Slutligen ber jag att gentemot den ifrågavarande talarens yttrande, att man alltid skall se till, att, när man stiftar en lag, den också kan helt genomföras, få anföra, att, om en sådan grundsats skulle göra sig gällande, mycken och delvis mycket nyttig och god lagstiftning aldrig skulle komma till stånd. Ty ofta måste man ju här i världen nöja sig med något, där man icke kan få allt, samt trefva sig fram, till dess vi hinna hän till hvad våra hedniska förfäder vackert kallade det andra ljuset.

Herr Larsson i Västerås: Herr talman, mina herrar! Herr Moll antog, att jag hade missförstått motionärens syfte. Därpå vill jag svara, att detta icke är fallet. Jag har mycket väl förstått motionärens syfte, men tror icke, att detta helt sammanfaller med den framställning, som herr Moll lämnat, ty om man läser moti-

veringen i föregående års motion och läser samme motionärs anförande till Första Kammarrens protokoll vid frågans behandling därstädes, så får man ovillkorligen det intrycket, att motionärens syfte hufvudsakligast är att skydda just de rika och förmögna från obehaget att skylta inför offentligheten med sina inkomster. Det är ju tydligt, att motionären måste framhålla äfven det syftet, som herr Moll anförde, och jag har heller icke förbisett detta, utan tror mig hafva uppfattat äfven det riktigt samt erkänner, att sådana fall möjligen kunna finnas. Men dessa fall torde vara jämförelsevis få och höra till undantagen, och man får väl icke ändra eller göra tillägg till en grundlag för vissa undantagsfall.

Vidare skulle jag vilja säga ett par ord till den siste ärade talaren. Han citerade en biskops yttrande med afseende på farhågor för konsekvenser, och herr von Schéele fann citatet tillämpligt och ganska träffande i förevarande fråga. För min del kan jag icke finna, att talaren därmed på ett träffande sätt bemött mina uttalade farhågor angående konsekvenserna af den föreslagna lagstiftningen, ty motionären har själf erkänt, att ändringar i skattelagstiftningen behöfvans, oakadt herr Ljunggren, som också förfäktar förslaget, anser sådana ej vara erforderliga. Motionären sade emellertid detta i föl och han säger det äfven i år, ehuru i något mera förtäckta ordalag, hvilket ju är förklarligt, då det icke alltid kan vara lämpligt för ett förslags framgång att alltför tydligt draga fram konsekvenserna. Hvilka dessa förändringar i skattelagstiftningen skulle vara har motionären också själf angifvit i det anförande, som han höll till Första Kammarrens protokoll, då frågan där behandlades i föl. Han säger nämligen, att förändringen är ganska lätt att åstadkomma, i det man endast behöfver införa en bestämmelse om att två taxeringslängder skola upprättas. Ja, där hafva vi ju redan en af de närmaste konsekvenserna, hvarom jag talat och som jag för min del tror, att man ej kan undgå, om man skall bifalla detta förslag, och sedermera hafva vi ytterligare de konsekvenser, som måste iakttagas, då man finner, att man ändock icke vunnit sitt syfte. Detta är hvad jag sökt framhålla i mitt förra anförande, och jag tror fortfarande, att om Riksdagen nu bifaller detta förslag, så blir däraf följden, att den senare måste inlåta sig på ett *fullständigt* hemlighetsmakeri med afseende å våra taxeringsförhållanden.

Herr Staaff: Jag ber att gentemot hvad min ärade vän herr Moll yttrat få framhålla, att, om man genomläser motionen och utskottets utlåtande, man finner, att utskottets utlåtande rörande just den punkt angående affärsmännen, som jag tillät mig att något behandla, är ganska dunkelt. Utskottet använder nämligen allmänna uttryck, hvilkas förstående icke är så alldeles lätt. Jag återgick därför till motionen, och det var i denna, som jag fann den preciserade framställning, som jag här upptog och rö-

*Ang. förbud
mot offentlig-
görande af in-
komsttaxering.*
(Forts.)

rande hvilken jag yttrade mig. Det är motionären, som säger, att faran för en affärsman ligger just däri, att ett år tillfälligtvis kan vara dåligt och att han måste deklarerat detta års inkomst. Nu säger herr Moll, att frågan är mycket vidsträcktare än så. Men jag torde vara ursäktad, för det jag i de handlingar, som jag här har att tillgå, fäst mig vid den mera klara och noggranna framställning, som motionären i detta afseende gjort.

Emellertid måste jag säga, att icke heller herr Molls skäl hafva på mig verkat öfvertygande, ty jag kan dock icke förstå, att det verkligen kan vara till så stor fara för dessa uppåtsträfvande näringsidkare, att sanningen om deras förhållanden får framträda. Det är likväl endast sanningen, som framträder i dessa uppgifter. I det af motionären påpekade fall kan man säga, att ett oriktigt förhållande framträder eller att man åtminstone kan draga aldeles oriktiga slutsatser rörande en affärsmans ställning med anledning däraf, att man ser uppgift om endast ett olyckligt år. Men om detta bortarbetas, får man ju säga, att det är den rena sanningen, som bör framträda i deklara-tionsuppgifterna. Och jag kan icke tro, att i längden och på det hela taget näringslivet däraf skulle skadas, så mycket mera som man mycket väl vet, att uppåtsträfvande affärsmän i början kunna ha det ganska svårt i både ett och annat afseende.

En annan anmärkning, som min ärade vän herr Moll gjorde, kan jag absolut icke godtaga. Han sade, att det icke är mycket bevändt med allmänhetens kontroll; kunna icke taxeringsmyndigheterna, som ha deklara-tionsuppgifterna i detalj framför sig, kontrollera, så kan sannerligen icke allmänheten göra det. Det är ju dock tydligt, att en person kan ha haft inkomst-källor, som äro aldeles obekanta för de jämförelsevis få personer, som bilda taxeringsmyndigheterna, men som äro välbekanta för åtskilliga personer ibland allmänheten. Jag skall tillåta mig taga ett exempel. Jag föreställer mig, att herr Moll reser ut för att hämta sig något från det politiska lifvet, som ibland är tryckande nog; och han tager sin väg ned åt Rivieran, och såsom alla människor, som komma dit, besöker han också det beryktade spelhuset i Monte Carlo. Där ser han en stockholmsbekant, som sitter vid spelbordet och som har tur och vinner enorma summor. Låt oss säga, att denne stockholmsbekant, som herr Moll vet ha 10 à 12 tusen kronors inkomst om året, sitter och vinner t. ex. 30 à 40 tusen kronor. Då denna person kommer hem och skall deklarerat sin inkomst för det året, så frestas han en liten smula till att möjligen icke vilja deklarerat sant, och han tänker som så: det här var ju så tillfälligt, så att det skulle man väl kanske kunna undandraga sig att på heder och samvete uppgifva och i stället gifva någon hundralapp till de fattiga för att trösta samvetet. Men då kommer han att tänka: »Moll såg mig där nere!» Det är för denna person aldeles tillräckligt, att han vet, att taxeringsuppgifterna

kunna blifva offentliggjorda i de där små böckerna, som vi känna till, och att det ju är tänkbart, att herr Moll så intresserar sig för sina medmänniskor, att han kan skaffa sig en sådan där liten bok. Detta är för honom tillräckligt. »Nej, för Moll vill jag icke stå på det sättet», tänker han, och så uppgifver han i deklARATIONEN sina verkliga inkomster.

*Ang. förbud
mot offentlig-
görande af in-
komsttaxering.
(Forts.)*

Det är ett drastiskt exempel detta. Men jag tror, att min högt ärade vän, om han tänker efter, skall finna, att hans påstående var ofantligt öfverdrifvet, då han förnekade den ganska betydande kontroll, som ligger i detta offentliggörande, då man vet, att dessa uppgifter kunna komma fram för hvilkas ögon som helst. Jag vidhåller mitt yrkande.

Häruti instämde herr *Larsson* i Göteborg.

Herr Karlsson i Göteborg: Herr talman, mina herrar! Det har ju här talats om att de olägenheter, som kunna uppstå genom ett offentliggörande i tidningarna af taxeringsuppgifterna beträffande inkomstskatten, endast inträffa helt undantagsvis. Men jag får säga, att om jag skall döma efter det exempel, som herr Staaff senast anförde på nyttan af de anordningar, som för närvarande finnas, d. v. s. nyttan af att enhvar kan granska sin grannes själfdeklaration, så var detta exempel valdt på sådant sätt, att det måste vara ganska undantagsvis, som nyttan af detta slags offentlighet gör sig gällande.

Herr Elowson anförde under sitt yttrande gentemot herr Moll, då han ville vederlägga den betydelse, som möjligtvis offentliggörandet af ifrågavarande uppgifter kan ha för en affärsmans kredit, att man här borde införa ett sådant kreditsystem, som ganska allmänt finnes i England. Jag är alldeles öfvertygad, att särskildt landets yngre uppåtsträfvande köpmän skola vara herr Elowson synnerligen förbundna, om han här i landet kan införa detta kreditsystem. Men så länge detta icke skett, torde det kanske kunna dragas något i betänkande, huruvida det är skäl att vidtaga någon åtgärd, som i någon mån åtminstone — jag vill icke öfverdrifva — kan utöfva en sådan skada, som herr Moll framhållit.

Herr Elowson uttalade den förväntan, att dessa kalendrar, hvilka just ingen har tagit sig anledning att särskildt berömma, skulle komma att försvinna. Ja, jag tror, att de komma att försvinna samtidigt med den mänskliga nyfikenheten att rota i andras affärer. Men när försvinner den? — ja, jag skulle vilja säga: det gör den aldrig; lika litet försvinna kalendrarna, så länge lagstiftningen på detta område är sådan den är.

Om man nu ser på de rent praktiska skälen, som skulle tala för bibehållande af den nuvarande anordningen, har det framhållits, såvidt jag förstår, såsom det viktigaste skäl, hvarför man skall ha denna offentlighet, hvarför man vägrar den sekretess, som man åt-

*Ang. förbud
mot offentlig-
görande af in-
omsttaxering.
(Forts.)*

minstone fick en föreställning om skulle inträda, när ifrågavarande inkomstskatt beslöts; det har framhållits, säger jag, att anledningen skulle vara den möjlighet till kontroll, som ligger däri, att en- hvar har tillfälle att granska de uppgifter, som hans granne har lämnat rörande sina inkomster. Jag erinrar mig från den tid, då det först blef fråga om inkomstskatt och den därmed sammanhän- gande själfdeklarationen, att man inom industri- och köpmannakret- sar hade mycket litet emot inkomstskatten i och för sig, endast man kunde trygga sekretessen vid den själfdeklaration, som ansågs vara oafvisligen förenad med dess införande. Man tänkte allmänt inom dessa kretsar, då det talades om att här skulle vara sekre- tess, att här skulle genomföras hvad som förekommer i utlandet, åtminstone på de flesta ställen, där man har själfdeklaration: man iakttager en fullständig sekretess. Det sades då allmänt, att man icke efter den tiden komme att i tidningarna, såsom förut skett, offentliggöra taxeringssiffrorna. Ett slags sekretess genomfördes ju äfven, nämligen rörande de förklaringar, som ligga till grund för sifferuppgifterna, men dessa senare äro icke skyddade för offentlig- het. Jag är öfvertygad, att hade man haft vetskap om, att sekre- tessens icke skulle bevaras bättre, än nu är fallet, så skulle mot- ståndet mot inkomstskattens införande varit vida större, är hvad det blef.

För min del tror jag, att man äfven i detta fall bör fästa något afseende vid den erfarenhet man har från utlandet på de ställen, där skatt af motsvarande beskaffenhet är införd och på grund däraf äfven själfdeklaration förekommer. Jag vet särskildt, att i ett land, sådant som Schweiz, som i många afseenden kan betraktas såsom ett föregångsland, där äro dessa deklarationer om- gifna af en fullständig sekretess. Man anser där, att den på heder och samvete afgifna förklaringen tillsammans med den granskning, som utföres af hvad som där motsvarar våra taxeringsnämnder, är kontroll nog.

Det faller mig gifvetvis icke ett ögonblick in att vilja påstå, att aldrig en person skall falla för frestelsen att lämna en felaktig uppgift, trots det att den lämnas på heder och samvete. Men jag tror, att man får taga som regel, att detta icke är fallet. Det antogs också af herr Staaff i hans anförande, att regeln naturligen och lyckligtvis är den, att man deklarerar, som man skall deklarerar, d. v. s. för sin verkliga inkomst. Har man tillika den garanti, som ligger i taxeringsmyndigheternas granskning af uppgifterna, då förefaller det mig, att en ytterligare garanti skulle vara öfver- flödig.

Jag vill dessutom tillägga en sak. Det kanske finnes en och annan, som är mindre benägen att tro därpå, men ett faktum är nog, att det finnes personer, som resonera som så, att blott dessa siffror icke offentliggjordes, skulle jag icke ha något emot att de- klarera för hela beloppet af min inkomst. Men nu skall hela all-

mänheten snoka i dem, och då är det ganska obehagligt. Det är icke alldeles uteslutet, att denna s. k. garanti, den kontroll som skall ligga i offentliggörandet, kan i viss mån verka i motsatt riktning.

Ang. förbud mot offentliggörande af inkonstatering.
(Forts.)

Herr talman! Jag skall be att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Moll: Min högt ärade vän herr Staaff hade åtskilliga anmärkningar att göra mot hvad jag nyss yttrade med anledning af hans föregående anförande. Bland annat ville han icke alls acceptera min uppfattning, att kontrollsynpunkten i detta afseende icke vore mycket att fästa sig vid, och till bevis därpå anförde herr Staaff ett exempel.

Det skulle vara mig ett synnerligen stort nöje, om jag kunde komma i tillfälle att tillsammans med herr Staaff resa till Monte Carlo för att öfvertyga honom om, huru väl detta exempel är ägnadt att stödja just den af mig uttalade uppfattningen om det ringa värdet af allmänhetens kontroll. Det förhåller sig nämligen på det sättet, för att nu begagna samma exempel, att om jag på grund af hvad jag vid besöket där iakttagit rörande någon landsman skall kunna bilda mig en tillförlitlig föreställning om huru hans affärer stå, när han reser ifrån det stället, får jag icke lämna honom ur sikte ett ögonblick under hela den tid, han vistas på platsen i fråga. Ty hvad han förtjänar den ena dagen, det förlorar han i de flesta fall den andra dagen.

Det vore därför synnerligen oförsiktigt af mig att på grund af hvad jag där sett göra någon den allra ringaste anmärkning mot hans deklARATION. Jag skulle kunna komma mycket illa ut, om jag så gjorde.

Herr talman! Jag vidhåller mitt yrkande.

Herr Branting: Bland de argument, som anförts till försvar för utskottets hemställan, har man lagt den största vikten på det, som gäller de små näringsidkarnes kreditbehof. Det var herr Moll, som framförde den synpunkten, och hans yttrande åtföljdes af massinstämmanden från dem, som stå på hans sida.

När det talas om de smås behof i vissa afseenden, får jag dock alltemellanåt mina misstankar, att man därmed något döljer, att saken i själfva verket gäller andra. Jag hemställer, huruvida man någonsin här i kammaren får bevittna, att en bland oss står upp och förklarar, att den och den förändringen påyrkas med hänsyn till de stora kapitalisternas intressen; den eller den lagen vill man ha, därför att de, som sitta med mycket stora inkomster, skola ha fördel däraf. Det är ett argument, som naturligtvis icke »går» i debatten. Däremot händer det mycket ofta, att intresset för de stora bemanteras med hvad som kan vara till fördel för somliga små.

Jag styrkes i den misstanken, att det här ändå måtte vara

Ang. förbud
mot offentlig-
görande af in-
komsttaxering.
(Forts.)

litet grand en tendens i den riktningen, om jag nämligen tänker på, huru dessa smås ställning i verkligheten skulle bli genom den föreslagna förändringen. Antag, att denna blefve genomförd. Då skulle således inkomsttaxeringen vara undandragen all effektiv offentlighet, men taxeringen efter bevillningsförordningen skulle ändock, såsom herr Ljunggren starkt framhöll, vara förbehållen offentligheten. Men just dessa små, dessa som arbeta sig upp, de ha väl i de flesta fall ännu så små inkomster, att det icke gärna kan bli en olika upptaxering af dem enligt bevillningsförordningen och enligt inkomstskatteförordningen. Hvad skulle de då ha för vinst af att uppgifterna angående inkomstskatttaxeringen vore undandragna offentlighet, när de för bevillningstaxeringen vore offentliga? Det blefve, enligt min uppfattning, synnerligen litet, som de skulle vinna. Hvarest denna skillnad däremot kan vara af ett visst intresse, det är för de stora inkomsttagarne. Där kan det förekomma rätt afsevärda och betydande differenser mellan de båda taxeringsuppgifterna, och däraf kan allmänheten dra vissa slutsatser rörande huru affärerna gått och dylikt, och det är detta, som väcker obehag på somliga håll.

Nu äro väl emellertid alla öfvertygade därom, att hela vårt skatteväsende behöfver undergå en fullständig modernisering. Vi gjorde en början genom införandet af inkomstskatt, men meningen är väl, att vi skola fortgå på den vägen, och att vi så småningom skola komma därhän, att det blir själfva den slutliga, behållna inkomsten, som lägges till grund för beskattningen på alla områden. Det synes mig, att det borde vara en bättre uppgift för dem, som nu ifrå för sekretessen på detta område, att i stället söka påskynda en skattereform, så att vi icke behöfde operera med dessa två siffror längre, utan finge hålla oss till enbart den riktiga siffran, den, som ligger till grund för inkomstskatten. I och med detsamma blefve det ju icke längre något sådant tillfälle till vissa jämförelser och betraktelser öfver huru den slutliga summan har kommit fram, detta, som man nu icke vill vara med om, utan som man ser med ovilja och misstänksamhet.

Jag tror således, att vi icke böra slå in på den väg, som det här är meningen att välja, utan förekomma verkligen några olägenheter, så skola de afhjälpas därigenom, att vi så raskt som möjligt få ett bättre ordnad skattesystem, och då slippa vi också att göra sådana ändringar och inskränkningar i tryckfriheten, som det nu är fråga om.

Jag ber slutligen att få anföra en sats af en ärad talare ifrån förra årets diskussion, i hvilkens mening jag till fullo instämmer. »Jag är af den uppfattningen», säger han, »att det är bäst, så länge offentligheten kastar sitt ljus öfver hvilka som äro sämst eller bäst ställda i ekonomiskt afseende, och jag skulle beklaga, om lagstiftningsmakten läte låna sig till en lagstiftning, som skulle förhindra detta.»

Herr talman, jag ber att få yrka afslag å utskottets hemställan.

*Ang. förbud
mot offentlig-
görande af in-
komsttaxering.
(Forts.)*

Herr Nilsson i Malmö instämde häruti.

Herr Karlsson i Göteborg: Med anledning af herr Brantings yttrande skall jag bara be att få betona, att det väl knappast torde vara meningen med själfdeklarationen, att man genom densamma skall få material för genomförande af ett slags klasskillnad i samhället. Skulle det vara någon mening med offentliggörandet af uppgifterna, skulle det väl vara att genom dem erhålla kontroll. Men den synpunkten, enligt hvilken själfdeklarationen skall möjliggöra en klassindelning, tror jag icke är värd att rekommendera.

Härmed förklarades öfverläggningen slutad. I öfverensstämmelse med de yrkanden, som därunder förekommit, gaf herr talmannen proposition först på bifall till utskottets hemställan och vidare på afslag å såväl berörda hemställan som den i ämnet väckta motionen; och förklarade herr talmannen sig anse den förstnämnda propositionen vara med öfvervägande ja godkänd. Votering begärdes emellertid, i anledning hvaraf nu uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller konstitutionsutskottets hemställan i utskottets förevarande utlåtande n:o 1, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren afslagit utskottets berörda hemställan och den i ämnet väckta motionen.

Omröstningen utföll med 92 ja, men 107 nej; och hade kammaren alltså afslagit utskottets hemställan och den i ämnet väckta motionen.

§ 13.

Lagutskottets härupå föredragna utlåtande n:o 17, i anledning af väckta motioner angående skrifvelse till Kungl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till lagbestämmelser mot användande af mutor eller bestickning vid ekonomiska uppgörelser, blef af kammaren godkändt.

§ 14.

Å föredragningslistan fanns härefter upptaget lagutskottets utlåtande n:o 18, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Konungen angående förbud mot försäljning af vin och öl.

Ang.
förbud mot
försäljning af
vin och öl.

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, n:o 115, hade herr *J. A. Jonsson* i Hökhult hemställt, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda och för Riksdagen framlägga förslag till ett sådant reglerande af rusdryckshandteringen, att, efter lämplig öfvergångstid, all försäljning inom riket af vin eller öl med mer än 3 procents alkoholhalt blefve förbjuden till annat än medicinskt, tekniskt eller vetenskapligt ändamål.

Utskottet hemställde emellertid, att ifrågavarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Efter uppläsandet af utskottets hemställen lämnades på begäran ordet till:

Herr Jonsson i Hökhult, som yttrade: Herr talman, mina herrar! Jag har i min förevarande motion hemställt, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda och för Riksdagen framlägga förslag till ett sådant reglerande af rusdryckshandteringen, att, efter lämplig öfvergångstid, all försäljning inom riket af vin eller öl med mer än 3 procents alkoholhalt må vara förbjuden till annat än medicinskt, tekniskt eller vetenskapligt ändamål. Vi se alltför ofta, huru skadlig inverkan ölet, med den höga alkoholhalt det för närvarande har, utöfvar såväl på hälsan som moralen hos dem, som konsumera det, och jag har därför ansett det vara lämpligt, att alkoholhalten i öl inskränkes till 3 procent. Af den debatt, som här i dag förts i en föregående fråga, har jag stärkts i min uppfattning och öfvertygats om, att jag icke helt och hållet misstagit mig, då jag kommit till den slutsatsen, att ett nedsättande af alkoholhalten är af behovet påkalladt. Jag skall nu icke här ingå på några detaljer, ty detta synes mig vara obehöfligt, enär det här under den diskussion, som förts beträffande lagutskottets utlåtande n:o 14, så oförtydligt påvisats, att det verkligen föreligger ett behof, att en inskränkning göres i detta afseende.

Jag stärkes också i min uppfattning af de beslut, som Konungens befallningshafvande i Värmlands län nödgats — jag använder med flit ordet *nödgats* — fatta rörande försäljningen af öl. Jag tror, att Konungens befallningshafvande slagit in på den vägen först efter moget öfvervägande och sedan Konungens befallningshafvande kommit till den öfvertygelsen, att en inskränkning vore nödvändig och måste göras. De kommunala myndigheterna inom

vissa kommuner i detta län hade ingått till Konungens befallningshafvande med begäran, att vin- och ölservering på vissa hotell på af dem anförda skäl måtte förbjudas. Efter noggrann pröfning ansåg också Konungens befallningshafvande en inskränkning vara nödvändig och förbjöd all vin- och ölservering på vissa hotell, ja, förbjöd den helt och hållet. Detta hade den verkan på hotell-innehafvarne, att de beslöto att inställa matserveringen, eftersom de icke fingo servera öl. Detta förhållande upphörde dock snart, och nu serveras på dessa hotell endast svagdricka och läskedrycker.

Då plenum redan fortgått så länge, skall jag icke längre upptaga kammarens tid. Då mina föregående motioner, som behandlades här den 20 nästlidne februari och af denna kammare antogos, blifvit afslagna af Första Kammaren, har frågan för denna gång förfallit. Och under sådana förhållanden anser jag det icke vara lämpligt att nu göra något yrkande.

Herr Kjellén: Herr talman, mina herrar! Då motionären icke gjort något yrkande, kunde jag icke behöft här taga till orda; men jag anser mig dock böra begagna tillfället för att tillkännagifva, att jag icke med min röst deltagit i det kammarens beslut, som nyligen fattades i en liknande fråga, hvarför jag naturligtvis ej heller kan förorda den nu föreliggande motionen.

Med den djupaste sympati för nykterhetsrörelsens mål och aktning för dess energiska förkämpar måste jag dock för min del säga, att, efter mitt ringa förmenande, motionären här har slagit in på *revolutionära* vägar. Ett beslut, som pekar på ett rent rusdrycksförbud, är enligt min uppfattning att förlikna vid en bomb, som kastas mot en viss fiende, men som, när den kreverar, träffar massor af oskyldiga. Världen består nämligen icke blott af absolutister och alkoholister, utan däremellan finnes en stor, till antalet mycket öfvervägande allmänhet, i hvars månghundraåriga vanor har ingått bruket af spirituösa drycker såsom eu krydda på umgängeslivet, en krydda, som icke behöfver vara annat än oskyldig. Jag tror, att något ord i riksförsamlingen bör sägas å denna oorganiserade allmänhets vägnar, och att det är hög tid att säga detta ord, innan vi komma in på farliga vägar.

Jag vet väl, att man lätt kan bli missförstådd, då man uppträder mot en viss form af nykterhetsrörelsen, och därför vill jag uttryckligen betona, att jag här icke uppträder å alkoholisternas vägnar, utan å den allmänhets, som icke ännu anser sig behöfva förändra så djupt gående vanor för de vilsefördas och olyckligas skull. Allmänheten vill detta så mycket mindre, som den väl känner, att den själf kommer att beröras af bomben, men däremot icke är säker på, att bomben träffar de verkligt skyldiga. De verkligt skyldiga skola nog undkomma och söka sig andra utvägar, icke mindre farliga, därför att de äro smygvägar.

Efter min uppfattning äro icke *rusdryckerna* den fiende, mot

Ang.
förbud mot
försäljning af
vin- och öl.
(Forts.)

Ang.
förbud mot
försäljning af
vin och öl.
(Forts.)

hvilken vi alla böra kämpa, utan fienden är *begäret efter rusdrycker*. Tänker man så, måste man koncentrera sina ansträngningar mot själfva det syndiga begäret. Jag vet alltför väl, att nykterhetsrörelsen icke förbisett denna synpunkt, jag vet, att den har bedrifvit ett storartadt upplysningsarbete, och jag ber att af fullaste hjärta få önska lycka till detta arbete. Denna väg är visserligen längre och mindre lysande, men den är den säkraste till vårt gemensamma mål. Den går *inifrån*, af *frihet*; endast på den vägen kunna vi vänta varaktiga frukter af nykterhetsarbetet, men icke *utifrån*, af *tvång*. Må vi räcka hvarandra handen och hjälpa hvarandra till att *få kraft mot frestelsen!* Men att försöka alldeles *borttaga frestelsen* ur världen, därtill räcka icke våra svaga människokrafter.

Naturligtvis är det nu icke tid att här diskutera denna fråga i dess ofantliga djup, och ingalunda är jag för öfrigt den rätte mannen härför. Men jag har trott mig böra uttala ett varningens ord till dem, som alltför mycket sätta sin tillit till lagar och förbud. Sådana hjälpa oss föga, men pålägga oss i stället ett tryckande förmynderskap, som det folk, hvilket man kallat för Europas mognaste, icke torde framför andra behöfva. Mitt ideal är icke blott ett nyktert folk, utan också ett fritt folk — eller, om jag så må säga, ett *frinyktert*, icke tvångsnyktert, folk. Skola vi köpa nykterheten med offer af friheten, så kan jag icke se framtiden i det ljus, som nykterhetskamparnes oegennyttiga energi och oförtröttade verksamhet, om den undveke ytterligheter, eljest kunde sprida öfver landet till gagn för oss alla.

Herr talman, jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Häruti instämde herr *Redelius*.

Herr Kvarnzelius: Herr talman, mina herrar! Ehuru väl denna tidpunkt icke torde vara lämplig för upptagande af den vidlyftiga fråga, som den föregående talaren berörde, så kan jag dock icke låta hans anförande få passera alldeles oanmärkt. Såvidt jag fattade herr Kjellén rätt, ville han här protestera mot, att det skulle vara med nykterhetens intresse förenligt, att nykterhetslagstiftningen inriktades med rusdrycksförbud såsom slutmål. Enligt min uppfattning däremot finnes det ingen annan utväg, som slutgiltigt leder till det mål, hvartill vi sträfva, nämligen att frigöra vårt lands befolkning från alla de svåra följder, som rusdrycksbruket för med sig i släptåg. För hvar och en, som verkligen vill se denna fara i hela dess vidd i ögonon, tror jag därför, att det skulle vara nyttigt att så småningom göra sig förtrogen med tanken på, att ett rusdrycksförbud är det enda säkra att lita sig till för att rädda nationen från fullständig degeneration och undergång. Jag tror äfven, att professor Kjellén, som visat sig vara en varmt

fosterlandsälskande man, om han tillbörligt beaktar och studerar denna fråga, också skall komma till den uppfattning, som vi absolutister efter mogen pröfning och noggrant öfvervägande kommit till. Jag stödes så mycket mer i denna min förhoppning, som vi för icke många dagar sedan hade nöjet konstatera, att herr Kjellén i en annan fråga, som då stod på dagordningen, på ett enda års tid ändrat sin uppfattning. Detta var i frågan rörande anslag till herr Jönsson-Rösiö. Anledningen, hvarför professor Kjellén förra året röstade mot anslag till denne man, var enligt herr Kjelléns egen utsago den, att han endast på afstånd och mera ytligt kunnat bedöma herr Rösiö och hans verksamhet. Sedermera har han — jag förmodar på grund af den pliktkänsla, som så starkt besjalar honom — satt sig i tillfälle att på närmare håll bedöma denne persons verksamhet, och detta var tillräckligt för herr Kjellén att i den frågan ändra sin mening. — Jag är nu alldeles öfvertygad om, att, för den händelse professor Kjellén ville äfven åt alkoholspörsmålet och nykterhets-saken ägna den ingående pröfning, som detta för vårt land så viktiga spörsmål utan tvifvel kräfver af hvarje varm fosterlandsvän, han nog skall äfven i denna fråga på jämförelsevis kort tid ändra sin mening.

Jag har velat säga detta, på det att icke professor Kjelléns nu som alltid vältaliga anförande skall stå oemotsagdt, då han så starkt och enligt min uppfattning i alltför hög grad häfdat individens rätt i detta fall.

I detta anförande instämde herrar *Hörnsten, Ström, Eriksson* i Elgered, *Hammarström, Sandin, Matsson, Jansson* i Edsbäcken, *Olsson* i Älfvalsåsen, *Ericsson* i Ofvanmyra, *Carlsson* i Malmberget, *Hellgren, Andersson* i Baggböle, *Enander, Sundström, Berg* i Göteborg, *Thylander, Danielsson, Bengtsson* i Häradsköp, *Erlansson, Larsson* i Klagstorp, *Lundgren, Olsson* i Viken, *Broomé* i Bårslöf, *Johansson* i Jönköping, *Johansson* i Öja, *Wavrinsky* i Stockholm, *Blomberg, Kjellberg, Berg* i Stockholm, *Beckman* i Djursholm, *Ericsson* i Alberga, *Pettersson* i Södertälje, *Sjöberg* och *Olsson* i See.

Herr Jonsson i Hökhult: Herr talman! Jag skall blott be att få fästa mig vid några få ord i herr Kjelléns anförande.

Herr professor Kjellén säger, att rusdryckerna skulle vara — om jag fattade honom rätt — såsom en krydda på sällskapslifvet. Att detta emellertid skulle vara nödvändigt, det tror jag icke, utan att man tvärtom mycket väl kan ha ett godt sällskapslif utan denna krydda. Jag tror, att i längden blir sällskapslifvet mycket bättre, treffligare och angenämare och att förhållandet inom det sällskap man tillhör blir mycket mera intimt, om denna krydda undvaras.

Vidare påstod professor Kjellén, att vi på detta sätt skulle slå in på farliga vägar. Men att gifva sig in på ett rusdrycksförbud tror jag icke vara detsamma som att slå in på farliga vägar.

Ang.
förbud mot
försäljning af
vin och öl.
(Forts.)

Ang.
förbud mot
försäljning af
vin och öl.
(Forts.)

Nej, tvärtom tror jag, att vi då skulle slå in på de alla lyckligaste vägar för vårt folk och land, som vi öfver hufvud skulle kunna slå in på. Däremot, om rusdryckerna fortfarande skulle få florera så, som de nu göra, skola förhållandena förr eller senare bli ännu olyckligare, än de för närvarande äro.

Professor Kjellén yttrade också, att det icke vore lämpligt att göra intrång på den personliga friheten i detta fall. Vid ett föregående tillfälle, då mina motioner behandlades här, tillät jag mig yttra, att, om ett folks väl kräfver en inskränkning i någon del af den enskildes frihet, detta är nödvändigt och att friheten alltså måste inskränkas. Jag har icke ändrat åsikt ännu, utan vill änyo framhålla, att, om det för ett folks väl är nödvändigt, den personliga friheten *måste* inskränkas, särskildt då det gäller en sådan sak som rusdryckerna. Låt oss göra en undersökning, hur det i detta fall går med den personliga friheten hos dem, som begagna sig af densamma. Härom kan chefen för justitiedepartementet i sina ämbetsberättelser upplysa, och vi skola göra vår undersökning med ledning af de fem senast utkomna ämbetsberättelserna. År 1900 straffades 42,643 personer för det de begagnat sin frihet att dricka rusdrycker. År 1901 straffades härför 41,677 personer, år 1902 straffades 40,893 personer, år 1903 straffades 41,538 personer och år 1904 straffades 42,564 personer. Hvilket häpnadsväckande stort antal personer är det således icke, som hvartenda år blifvit böt-fällda blott på grund däraf, att de begagnat denna sin frihet. Det tyckes således, som om vi icke vunne vårt mål att afskaffa rusdryckseländet genom att söka uppfostra människorna till nykterhet på det sättet, att vi, då de begagnat sin frihet att använda spirituösa drycker, straffa dem. Nej, det visar sig, att denna siffra nästan förändrad står kvar hvarje år. Man har bedrifvit nykterhetsarbetet såväl på öfvertygelsens väg som på det sättet, att man med lagens tillhjälp inskridit mot dem, som alltför mycket begagnat sin frihet, och straffat dem med böter, men intetdera har hjälpt. Ännu den dag, som i dag är, konsumeras här i landet spritrusdrycker i — jag måste säga — ännu större kvantiteter än för 20—25 år sedan. Då jag haft sådant för ögonen och sett, hvilket elände rusdryckerna åstadkomma, samt att, då man på annat sätt sökt afskaffa dem, man icke lyckats, har jag tänkt, att man skulle söka genom förbudslagstiftning frigöra vårt folk från rusdryckerna, dem, som »ha begär till dessa rusdrycker» och, så länge dessa rusdrycker finnas tillgängliga, icke kunna undvara dem, utan skaffa sig dem på sätt, som de bäst kunna.

Herr talman! Jag har intet yrkande att göra.

Herr Kjellén: Herr talman! Jag visste, att jag med mina ord skulle uppväcka en storm, och jag skall akta mig att kalla det en storm i ett vattenglas, änskönt det gäller en nykterhetsfråga!

Men om de många instämmanden, som följde på den ärade norrlandsrepresentantens utan tvifvel värdiga och vänskapsfulla anförande, inneburo ett delande af hans förhoppning, att jag snart skall öfvergå till det läger han tillhör, tror jag mig böra säga, att han helt visst underskattar djupet af den klyfta, som öppnar sig emellan våra åskådningar. Jag har för mycket aktning för nykterhetsrörelsen för att jag skulle ha yttrat mig i en fråga, sådan som den förevarande, utan att förut ha sökt sätta mig in i densamma. Men jag har tillika stor aktning för bestående förhållanden och urgamla traditioner, och det är för mig med mitt konservativa lynne mera motbjudande, liksom jag anser det mera hopplöst att ingripa i sådana djup, än det synes vara för dem, som fixerat sin tanke vid ett rusdrycksförbud. Mitt ideal är icke ett folk, som är nyktert endast därför, att det icke får tillfälle att tillfredsställa sitt onyktra begär, utan mitt ideal är ett folk, som på öfvertygelsens och upplysningens väg i inre utveckling vunnit motståndskraft mot begäret. Jag vill på den vägen söka nå det mål, som herrar nykterhetsvänner vilja vinna på gena och våldsamma vägar. Det är den enda, men afgörande skillnaden.

*Ang.
förbud mot
försäljning af
vin och öl.
(Forts.)*

Herr Eriksson i Elgered: Jag beklagar, att Första Kammaren utan vidare afslagit den förra motionen om brännvinsförbud eller förbud mot försäljning af starkare spritdrycker, och att den därpå knappast spilt ett enda ord, samt att en talare i Första Kammaren till och med uttalade sin förvåning öfver att motionen ens kunde finna en försvarare. Jag för min del har icke heller så synnerligen starka sympatier för att vi utan vidare skola motionera om vare sig brännvinsförbud eller rusdrycksförbud i hela dess omfattning. Jag håller nämligen före, att det för närvarande icke är rätta sättet att vinna målet. Men då här förekommit yttranden af den beskaffenhet, att man icke kan låta dem gå oanmärkta förbi, har jag begärt ordet.

För närvarande finnes det två vägar att åstadkomma förbättringar med hänsyn till rusdryckshandteringen i vårt land. Den ena af dessa vägar är att på öfvertygelsens väg bearbeta vårt folk. Den andra är att anlita långt gående restriktiva åtgärder för åstadkommande af inskränkningar i rusdryckshandteringen. Men om man endast beträder den senare vägen och för öfrigt låter det fortgå i samma riktning som förut, utan att man samtidigt anlitar öfvertygelsens och upplysningens väg, är det uppenbart, att man genom rusdrycksförbud skulle, eftersom folket verkligen har begär att dricka, åstadkomma såväl lönnbrännerier som också försäljning i enahanda riktning. Och att en sådan väg icke är den bästa, är alldeles uppenbart. Skulle man däremot med hänsyn till lagstiftningen stanna vid status quo, tills en annan ståndpunkt allmänt kan hafva intagits till användningen af rusdrycker, så tror jag å andra sidan, att man skjutit mycket öfver målet. Ty trots allt

Ang.
förbud mot
försäljning af
vin och öl.
Forts.)

det beaktansvärda arbete, som bedrifvits från nykterhetsvännernas sida i hela vårt land, ha vi ännu icke kommit längre, än att statens inkomster af brännvinstillverkningen äro långt större, än de varit tillföre, hvilket visar, att brännvinsbruket icke aftagit, utan snarare tilltagit — för att nu icke tala om ölhandteringen i vårt land, som florerar ännu mera. Jag håller därför före, att hvad som behöfver ske är, att man på lagstiftningens väg med restriktiva åtgärder understödjer det arbete, som samtidigt sker på öfvertygelsens väg. Dessa båda riktningar böra komplettera och understödja hvarandra. Mått och steg måste vidtagas för att inskränka försäljningen såväl af brännvin som svagare rusdrycker, såsom öl och dylikt, och samtidigt måste man bearbeta folket på öfvertygelsens väg. Dessa båda tillvägagångssätt böra gå hand i hand.

Jag kan mycket väl förstå den siste talarens anmärkning gentemot hvad som här förut anfördes af herr Kvarnzelius, och jag var själf något tveksam, huruvida jag skulle instämma i den senares anförande, ty det var icke utan, att där förekom en liten personlig anmärkning, en anmärkning, som kunde tyda på, att den ärade professorn icke tillräckligt satt sig in i ämnet — något, som jag visst icke vill^s förneka, att han gjort. Det finnes likväl, mina herrar, en sak, som vi här särskildt måste granska, och det är, huru rusdryckshandteringen verkat bland dem, som här i vårt land begagna rusdrycker. Det är klart, att vårt folk i det hänseendet kan uppdelas i två olika kategorier med hänsyn till den karaktär, som det här ådagalägger. Den ena kategorien utgöres af sådana, som äga nog karaktärsstyrka, kraft och själfbehärskning att kunna taga sig ett glas och ha det som krydda vid festliga tillfällen, men hvilka dock icke däraf fördärfvas till sin personliga karaktär. Till den andra kategorien återigen höra de, som taga dessa personer, som kunna begagna rusdrycker utan att gå till någon öfverdrift, till föredöme och själfva vilja försöka sig på dessa drycker med samma goda föresats att icke stupa, men likväl förr eller senare göra det. Nu frågas: hvarpå stupa då dessa senare? Jo, just därpå, att de tagit dessa goda karaktärer, som utan men kunna taga sig ett glas, till föredöme. Äro således dessa goda karaktärer fullt oansvariga i detta fall? Jag tror det icke, utan jag anser, att den absoluta afhållsamheten är af större betydelse, än herrarne möjligen hålla före.

För min del har jag icke något yrkande att här framställa, utan har endast velat göra detta uttalande i frågan.

Herr Räf instämde häruti.

Herr Hildebrand: Herr talman, mina herrar! Då jag icke gärna vill, att det skall bli som förra gången, när vi här diskuterade en förbudslagstiftningsfråga, då nämligen endast ett par

ledamöter, båda från bevillningsutskottet, här uppträdde gentemot förbudsiffrarne, så har jag tillåtit mig att begära ordet för att i denna fråga ställa mig på herr Kjelléns sida. Visserligen kan jag icke med samma vältalighet som han här uppdraga några principiellt riktiga linjer, utan jag vill endast försöka påpeka en enligt min uppfattning iögonenfallande brist uti förbudslagstiftningsprogrammet, sådant som det framburits af motionären och öfriga, som afgjort ställt sig på hans sida.

Jag är af alldeles samma mening som dessa uti en fråga, nämligen därutinnan, att statsmakterna äga att besluta förbudslagar och att det kan finnas fall, då hänsynen till den enskildes frihet får vika för större och mäktigare hänsyn. Men det förefaller mig dock, som om dessa förbudsiffrare alldeles missuppfattat en förbudslagstiftnings grundkaraktär och villkoren för densamma. Skall det verkligen vara någon fördel med en förbudslagstiftning, synes mig situationen nödvändigtvis böra vara sådan, att förbudslagen bäres upp af en verklig, allmän och för saken mogen folkmening. Om detta icke är fallet, då kan, anser jag, en förbudslagstiftning leda till raka motsatsen mot hvad man med densamma åsyftar. Om man ser på de restriktiva bestämmelser, som på detta område gjorts under de sista decennierna, kan man däraf draga vissa lärdomar. Har man dragit till i fråga om brännvinsförsäljningen, har ölkonsumtionen nästan genast ökats; har man sedan dragit till i fråga om ölkonsumtionen, finner man lätt, hurusom brännvinskonsumtionen i och med detsamma stigit; och har man sökt att hindra båda, har man funnit, hurusom eau de cologne eller denaturerad sprit börjat användas på ett eller annat sätt såsom berusningsmedel. Skulle man äfven förhindra åtkomsten af dessa, utan att det finnes en för saken mogen folkmening, så löper man den oerhörda risken, som redan en nykterhetsvän har påpekat, att det kan uppstå lönnkrögerier i mängd. De individer, som ovillkorligen vilja ha dylika njutningsmedel, skola då söka få tag i sådana af annat slag, och det finnes ju i andra länder och för resten äfven här i landet en hel del saker, som då kunna komma i fråga.

Min grunduppfattning i denna fråga är således den, att en förbudslagstiftning kan vara berättigad och att de tider kunna komma, då en sådan är både berättigad och nyttig. Jag tror, att jag personligen skulle kunna finna mig däri, kanske bättre än oerhördt många andra, men jag tror icke alls, att den allmänna folkmeningen för närvarande är mogen för en sådan åtgärd. Det är därför min öfvertygelse, att om Första Kammaren skulle ha biträdt det beslut, som Andra Kammaren förra gången fattade, då en förbudsfråga här var före, skulle detta ha kunnat bidra till att framkalla en så stark opinion mot beslutet, att hela nykterhetsfrågan därigenom kommit in i ett ofantligt mycket sämre läge.

Jag anhåller sålunda, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

*Ang.
förbud mot
försäljning af
vin och öl.
(Forts.)*

Ang.
förbud mot
försäljning af
vin och öl.
(Forts.)

Herr Jonsson i Hökhult: Jag skall icke länge upptaga kammarens tid. Herr Kjellén nämnde, att det var af ansvars-känsla, som han här yttrade sig i frågan; jag vill säga, att det är af ansvarskänsla, som jag framkommit med mina motioner om rusdrycksförbud för att kunna rädda dem af vårt folk från undergång åt familjen och samhället, som skulle fördärfva sig af rusdryckerna, om de funnes att tillgå. Någon närmare motivering af desamma anser jag mig nu icke behöfva ingå på.

Herr Byström: Herr talman, mina herrar! Blott ett par ord med anledning af det yttrande, som min ärade kamrat på stockholmsbänken här nyss hade.

Jag tror, att när tiden är kommen, att icke blott Andra Kam-maren, utan äfven Första Kam-maren vill vara med om en förbuds-lagstiftning, kan herr Hildebrand vara öfvertygad om, att ute i landet skall finnas en så stark opinion för en sådan lag, att någon fara för dess antagande väl icke behöfver finnas.

Jag menar, att innan vi komma därhän, att ett dylikt förslag antages, måste det ligga en stark opinion bakom, som drifver fram förslaget i Riksdagen. Den anmärkningen, att då vi på ett om-råde sökt förhindra dryckenskapen, så tilltager den på ett annat, så att då man i någon mån hämmat brännvinsåtgången, så har ölförbrukningen stigit och tvärtom, synes visa, att man måste en gång komma därhän, att det blir effektiv restriktion utöfver hela linjen. Men vi vilja ej hafva ett rusdrycksförbud, som ej upp-bäres af folkmeningen. Nykterhetsvännerna vilja därför verka allt-fort på öfvertygelsens väg bland folket och söka bearbeta opinionen i nykterhetsvänlig riktning, men de vilja också, att lagstiftningen samtidigt understödder deras arbete, allteftersom upplysningen och opinionen gå framåt. För att emellertid kunna veta, i hvilken riktning dessa gå, måste man på något sätt låta desamma taga sig uttryck, och jag har anledning antaga, att den dagen icke är långt borta, då man gör ett försök att verkliggen utröna den saken på ett sätt, som måhända skall komma att göra intryck äfven ganska högt upp i samhällslagen.

Herr Lindh i Gäfle: Herr talman! Jag ber till en början att få försäkra, att jag är lika öfvertygad som herr Kjellén om nöd-vändigheten af att nykterhetsarbetet aldrig bör lämna upplysningens och öfvertygelsens väg, och jag tror, att det understundom kan vara behöfligt att framhålla detta för de ifrigaste nykterhetssträf-varne. Jag skiljer mig dock från herr Kjellén så till vida, att jag icke tror denna väg, om den också är den säkraste och viktigaste, vara den enda, som slutligen skall föra oss till målet. Det åter-står tvifvelsutän ofantligt mycket att på den vägen verka, och herr Kjellén får ursäkt mig, att jag säger, att ett bevis därför lämnade han själf, då han i denna fråga talade om rusdryckerna såsom en

krydda i sällskapslifvet och ställde detta gentemot den stora sociala skada, som de för vårt folk innebära. Det finnes många andra kryddor för vårt sällskapslif, mindre farliga och skadliga. Huru öfvertygad jag än är, att upplysningsarbetet alltjämt måste fortgå, vill jag dock betona, att ensamt räcker det ej till. I likhet med herr Hildebrand anser jag, att upplysningen och lagstiftningen måste följas åt. Hand i hand med detta arbete måste gå en restriktiv lagstiftning, allt strängare och strängare i den mån, folkets upplysning och öfvertygelse i denna fråga blir större och mera allmän; öfvertygelsearbetet måste undan för undan stödjas af lagstiftningen och i sin tur stödja och motivera denna. Den vägen har Riksdagen följt, och konsekvent fullföljd, leder den till införande af rusdrycksförbud. Därmed vill jag icke hafva sagt, att man står färdig att nu genast mottaga ett dylikt förbud, jag är tvärtom öfvertygad om, att så icke är fallet. Jag vill tillägga, att det slutliga ideella målet för nykterhetsarbetet är icke ett förbud, utan att göra vårt folk nyktert. För att vinna det målet, måste olika vägar anlitas. Jag hyser emellertid den uppfattningen, att innan förbudsfrågan kan ställas fram som ett aktuellt program, har man många steg att taga på den restriktiva lagstiftningens väg. Jag vill blott nämna det kommunala vetot och lösandet af vår allmänna ekonomi från beroendet af den inkomstkälla, som rusdryckshandteringen för närvarande representerar. Och lagstiftningshjälp behöfves för att gå fram på denna väg.

På detta område har under alla tider fortgått ett öfvertygelsearbete bland vårt folk, bedrifvet af de bästa och mest uppoffrande personer, men icke förty ha vi ej kommit längre än till den punkt, där vi nu stå; vi behöfva härvidlag göra allt hvad vi kunna.

Häruti instämde herr *Lundell*.

Herr Räf: Orsaken till att jag begärde ordet är endast den, att jag fruktar, att kammaren nyss fick det intryck, att jag instämde med herr Hildebrand. Mitt instämmande gällde emellertid det anförande, som hölls näst före herr Hildebrands, nämligen af herr Halvar Eriksson.

Då jag likväl nu fått ordet, ber jag få säga, att jag anser det vara ganska farligt för de personer, hvilka stå på en mer moderat ståndpunkt i politiskt afseende, att snart sagt ständigt och jämt försvara rusdrycksbruket och den nuvarande rusdryckstrafiken i vårt land. Det är att befara, att vi därigenom få det anseendet om oss, att vi rentaf tagit detta på entreprenad. Men vill man ständigt komma fram med försvar för rusdryckstrafiken under återopande af det bestående, undrar jag i alla fall, hvilka af kammarens ledamöter anse sig kunna försvara allt det bestående i det nuvarande samhället. Vi få väl tänka på hvad som

Ang.
förbud mot
försäljning af
vin och öl.
(Forts.)

från rent förnuftig och saklig synpunkt kan försvaras till skillnad från hvad som ur dylik synpunkt icke kan försvaras.

Om jag går ut på Stockholms gator sent en afton — jag behöfver för öfrigt nog icke gå så sent — så ser jag en hel del saker, som väl icke kunna försvaras. Vare sig jag går in på en sämre eller en bättre krog, så finner jag nog, att kroglifvet icke kan försvaras. För öfrigt är det mycket annat, som icke heller kan försvaras, och det vore godt, om vi riktade vår uppmärksamhet härpå både i det ena och i det andra afseendet.

Vidare är det en anmärkning, som jag ber att få göra, då herr Kjellén talade om upplysningen i nykterhetsarbetet, att just den del af befolkningen, som är ifrigast i att försvara rusdryckerna, men ständigt bemöter nykterhetsvännernas sträfvan med tal om upplysning, verkligen icke ådagalägger mycken intensitet eller offrar mycket arbete på att lämna folket behöflig upplysning i afseende å rusdryckshandteringen. Det vill tvärtom förefalla så, som om vi, hvilka vilja skaffa bort rusdryckerna, skulle få vara de, hvilka gå i spetsen för upplysningsarbetet i detta afseende. Då herr Kjellén hade ordet, tänkte jag, om herr professorn ville uppträda i Göteborgstrakten eller hvar han än nu må uppträda, om herr professorn, säger jag, lika kraftigt ville uppträda i själfva upplysningssträfvandena i afseende å rusdrycksbruket, skulle det komma att lämna ofantligt stor valuta just till förmån för nykterhets-saken. Jag hoppas emellertid, att om han började söka intressera sig i själfva upplysningsarbetet, så ginge det nog — med all respekt för öfrigt för all den insats han gjort i denna sak, och jag tänker, att den är ganska betydande — så ginge det nog så, säger jag, att hans åsikter måhända högst betydligt komme att modereras i detta afseende. Det förhåller sig nog så, att mycket af hvad som ses på en sida i dag då skulle komma att ses på en helt annan sida.

Här har också varit tal om folkmeningen och hur man skulle få reda på densamma. Man har resonerat ungefär så här: det går icke an att göra något tvärtemot folkmeningen. Men folkmeningen får väl just sitt uttryck i Riksdagens Andra Kammare! Motionären har i dag, liksom han gjort redan förut, velat undersöka, hurudan folkmeningen verkligen är i landet, representerad genom Andra Kammaren, representerad genom Riksdagen. Det måtte väl icke finnas något annat sätt att få full klarhet om hurudan folkmeningen är, då det dock ännu icke — såsom vi veta — kommit därhän, att vi fått en allmän omröstning beträffande rusdryckshandteringen.

Hvad nu för öfrigt beträffar detta förbud, som man talar så ytterst skarpt om, så är det väl egentligen icke något förbud; det är icke förbud att äta och att dricka, det är icke ens förbud för alkoholhaltiga drycker. Motionären har ju sagt, att man skulle kunna få dricka öl af omkring 3 procent alkoholhalt. Jag vet

icke, hvarför man nödvändigt skall söka skaffa samhället de allra starkaste dryckerna. Är det så, att man vill slå in på den bogen, då kan man ju börja arbeta för införandet af drycker med högre procents alkoholhalt och säga, att det är icke nog med drycker på 40 procent eller på 45 procents alkoholhalt, utan låt oss gå till drycker med 50 eller 60 procents alkoholhalt!

Jag tänker, att, när man tar i betraktande såväl den ena som den andra omständigheten, det måste erkännas, att motionären, som står här bredvid mig, må kunna sägas arbeta allvarligt. Han har sagt, att han gör det äfven af personlig ansvarskänsla, att han arbetar allvarligt i syfte att höja nykterheten bland vårt folk, i syfte att åstadkomma allmänt välstånd och i syfte att öka samhällets lycka. Jag tror, att det är många s. k. högermän i denna kammare, som äro honom tacksamma för hvad han i detta afseende gjort.

Herr talman! Jag har intet yrkande.

Herr Kjellén: Herr talman! Jag skall endast be att få rätta ett par missförstånd. Man har anmärkt emot mig, att jag skulle vilja angripa fienden endast efter den inre linjen, upplysningens, och icke efter den yttre linjen, lagstiftningens. Den anmärkningen vore befogad, om jag hade riktat mig mot den bestående restriktiva lagstiftningen, men det har jag icke gjort med ett enda ord. Här hafva vi ju redan i landet en ytterst långt utsträckt lagstiftning af restriktiv natur — jag skulle tro, mer än de flesta andra länder, ja, kanske mer än alla, undantagandes de få rena förbudsländerna. Den har jag icke angripit. Det är således icke mot lagstiftningslinjen såsom sådan jag riktar mig, utan det är mot den ända till ytterlighet drifna utsträckning däraf, som heter allmänt och totalt rusdrycksförbud.

Man har vidare sagt, att jag skulle anse, att spritdryckerna på sin vinstsida skulle kunna räkna sig till godo att vara en »krydda i sällskapslivet», och att detta skulle kunna uppväga hvad de hafva att bära på förlustsidan. Det kan naturligtvis aldrig ha fallit mig eller någon annan in att positivt påstå något dylikt. Hvad jag ställt emot hvarandra är, å ena sidan den oförnekliga skada de göra, å andra sidan det månghundraåriga bruket själf, allmänhetens dom eller fördom, eller hvad man vanligen kallar folkopinionen. Denna opinion, som ännu räknar med måttligt alkoholbruk som en krydda på samlefnaden, är i och för sig en makt, som det är farligt att alltför brutalt ingripa emot.

Jag återkommer således ständigt till folkmeningen, och det blir sedan en fråga, hur denna folkmening skall utrönas. Man säger, att detta kan icke ske på annat sätt, än att vi motionera och votera här i kammaren. Jag är icke riktigt säker på, att denna metod ger ett rätt utslag. Frånsedt, att folkmeningen hos oss grundlagsenligt gör sig gällande inom en ram af tvenne kam-

Ang.
förbud mot
försäljning af
vin och öl.
(Forts.)

Ang.
förbud mot
försäljning af
vin och öl.
(Forts.)

rar, så vill jag säga, att mellan folkmeningen själf och dess uttryck i en riksdagsvotering kan lätt ingripa ett störande moment, som i mångt och mycket förvandlar resultatet. Detta moment är *organisationen*. Den organiserade viljan gör sig i åtskilligt mer gällande, än den i verkligheten har rätt till. Eller kan någon på allvar tro, att majoritet och minoritet i landet verkligen förhålla sig så som vid vår föregående votering i denna fråga här i kam-maren?

Jag vill endast tillägga, att jag icke kan dela den tanken, att idealet skulle vara ett allmänt rusdrycksförbud; utan jag vill markera min mening så, att idealet är ett *bortfallande af rusdrycksbegäret*: icke lagstiftningens högsta triumf på den yttre linjen, på förbudslinjen, utan den inre öfvertygelsens triumf därutinnan, att det syndiga begäret försvinner.

Herr Johansson i Jönköping: Herr talman, mina herrar! Jag hade icke väntat en diskussion i denna fråga här i dag. Men då en sådan i alla fall kommit till stånd, kan jag icke underlåta att be att få ytterligare stryka under ett par omständigheter, som här varit på tal.

Först och främst vill jag då säga — något, som tidigare framhållits under debatten, liksom det betonats redan förut — att nykterhetsvännerna visst icke hysa den uppfattningen, att nykterhetsfrågan skall kunna lösas uteslutande på lagstiftningens, förbudslagstiftningens väg. Nykterhetsvännerna äro emellertid öfvertygade om, att icke heller det upplysningsarbete, som de med alla krafter ägna sig åt, och för hvars bedrivande de i år begärt Riksdagens understöd, kan ensamt leda till målet. Vi veta alla, att det i vårt land finnes många människor, som visst icke sakna upplysning i detta afseende, men som icke dess mindre hänfiva sig åt ett omåttligt bruk af rusdrycker. Är det då att antaga, att det missbruk af alkoholhaltiga drycker, som förekommer i vårt land, någonsin skall kunna afskaffas uteslutande på upplysningens väg? Hvar och en, som verkligen på allvar gör sig den frågan, måste därpå svara nej.

Det förhåller sig likväl så, att upplysningsarbetet är nykterhetsvännernas främsta uppgift, och jag vågar säga, att de i detta fall icke hafva försummat sig. De hafva därvid gjort så mycket, som deras resurser tillåtit dem, och de hafva begärt Riksdagens understöd för att kunna ytterligare utvidga detta arbete. Detta är emellertid icke nog. I samma mån som genom upplysningsarbetet en opinion mot rusdryckerna skapas i landet, måste äfven en lagstiftning bringas till stånd, som stöder upplysningsarbetet och tar vara på de resultat, hvilka genom detta arbete åstadkommas.

För min del är jag öfvertygad — och det är detta jag särskildt vill häfda gentemot den näst föregående ärade talaren — att bland

den stora allmänheten i vårt land redan för närvarande opinionen är *emot* rusdrycksmissbruket, och att opinionen *för* ett rusdrycksförbud är långt mera utbredd, än han syntes vilja antaga. Jag känner visserligen icke, huru det kan vara i *alla* trakter af vårt land. Så mycket vet jag emellertid, att i min hembygd vi hafva kommit mycket långt i detta afseende; och där skulle af den öfvervägande delen af befolkningen ett rusdrycksförbud i lämpliga former, i de former, som motionären här föreslår, hälsas med stor och allmän tillfredsställelse.

Ang.
förbud mot
försäljning af
vin och öl.
(Forts.)

Jag kan knappt föreställa mig, att det råder så stor olikhet mellan folkmeningen i olika delar af landet, att icke samma mening gör sig gällande äfven i andra delar af vårt land.

Jag ber till sist ännu en gång få upprepa, att vi nykterhetsvänner äro fullt medvetna om att förbudsvägen icke är den enda väg, hvarpå vi böra söka nå målet, vårt folks nykterhet. Men vi äro också lika fullt medvetna om att upplysningens väg icke heller är den enda väg, som man kan gå, utan hand i hand med ett intensivt upplysningsarbete måste också gå en restriktiv lagstiftning. Jag ser för min del ingenting afskräckande däri, att denna restriktiva lagstiftning en gång, när tiden är mogen därför, utmynnar i ett rusdrycksförbud.

Öfverläggningen var härmed slutad. Utskottets hemställan blef af kammaren bifallen.

§ 15.

Slutligen föredrogos hvart för sig statsutskottets utlåtanden:

n:o 29, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af mark från förra militiebostället Stora Folåsa n:o 2 i Östergötlands län;

n:o 30, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af en till förra häradsskrifvarbostället $\frac{3}{4}$ mantal Sätinge n:o 3 Lars Börjessgård i Hallands län hörande lägenhet;

n:o 31, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af förra kronofjärdingsmansbostället $\frac{5}{8}$ mantal Krigsberga n:o 2 i Östergötlands län tillkommande andel i Krigsberga utjord;

n:o 32, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående förvaltningen af de på grund af arrendekontrakt om säteriet Stenhammar m. fl. hemman och hemmansdelar i Södermanlands län inflytande medel m. m.;

n:o 33, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af tre till förra mönsterskrifvarbostället Görtorp n:o 1 med Vallerängstorp i Östergötlands län hörande lägenheter;

n:o 34, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af en till Bråborgs kungsgård n:o 1 med underlydande i Östergötlands län hörande utjord;

n:o 35, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter barnmorskan Ulrika Harrison från Hillersjö socken; och

n:o 36, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter urmakeriarbetaren Johan Edvard Andersson från Bosö i Lidingö socken.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

§ 16.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets utlåtanden och memorial:

n:o 37, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för Sveriges deltagande i 1907 års internationella idrotts- och turistutställning i Berlin;

n:o 38, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående förhyrande af ett beskickningshus i London;

n:o 39, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af egendomen n:o 1 i kvarteret Sjöhästen i Klara församling i Stockholm m. m. samt en i ämnet väckt motion;

n:o 40, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning till Gottlands soldatmissionssällskap af ett till lotten n:o 1 af Visborgs kungsladugård i Gottlands län hörande område;

n:o 41, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om anslag till fortsättning af statsbanan från Morjärv till Lappträsk m. m.;

n:o 42, i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om uppremsning af det s. k. Veckholmssundet;

n:o 43, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående utredning rörande en ny förbindelseled mellan Baggensfjärden och den inre Stockholmsskärgården m. m.;

n:o 44, i anledning af en af justieombudsmannen gjord framställning om utarbetande af en historik öfver justitieombudsmans-ämbetets förvaltning; och

n:o 45, i anledning af väckt motion om anslag till utgifvande af en uppslagsbok, innehållande kortfattade upplysningar angående 1907 års Riksdag och dess arbete;

bevillningsutskottets memorial n:o 12, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut rörande bevillningsutskottets betänkande n:o 11, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående rätt att hos generaltullstyrelsen erhålla upplysning rörande tullbehandlingen af varor, afsedda att till riket införas; samt

lagutskottets memorial och utlåtanden:

n:o 20, med föranledande af kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om lagutskottets utlåtande n:o 12, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående aflösning af afgäld från afsöndrad lägenhet;

n:o 21, i anledning af väckt motion om tillägg till 6 § landsförförordningen;

n:o 22, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående upphörande i visst fall af kyrkoherdes själfskrifvenhet att vara ordförande i skolråd m. m.;

n:o 23, i anledning af väckt motion om ändring af 7 och 8 §§ lagen angående äganderätt till skrift; och

n:o 24, i anledning af väckt motion om upphäfvande af lagbestämmelser angående jordfästning i stillhet af den, som förgjort sig själf.

§ 17.

Justerades protokollsutdrag.

§ 18.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>J. Widén</i>	under	5 dagar fr. o. m. d. 11 mars,
» <i>J. Jeansson</i> i Kalmar	» 4 »	» » 11 »
» <i>A. Ekman</i> i Mogård	» 6 »	» » 11 »
» <i>E. O. Magnusson</i> i Tumhult	» 2 »	» » 12 »
» <i>E. F. W. Blomberg</i>	» 2 »	» » 11 »
» <i>O. W. Redelius</i>	» 14 »	» » 13 »
» <i>C. J. F. Ljunggren</i>	» 2 »	» » 12 »
» <i>J. M. Juhlin</i>	» 2 »	» » 11 » och
» <i>L. J. Carlsson</i> i Malmberget	» 2 »	» » 12 » .

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 3,35 e. m.

In fidem

Herman Palmgren.

Tisdagen den 12 mars.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

På grund af förfall för sekreteraren tjänstgjorde enligt herr talmännens förordnande undertecknad vid protokollet.

§ 1.

Justerades protokollet för den 5 innevarande mars.

§ 2.

Upplästes ett till kammaren inkommet, så lydande läkarbetyg:
Att riksdagsman G. Thavenius på grund af luftrörskatarr är förhindrad att tills vidare delta i riksdagsarbetet intygas härmed.
Stockholm den 10 mars 1907.

Josef Hammar.
Bataljonsläkare.

§ 3.

Vidare upplästes följande till kammaren ankomna skrifvelse:
Till herr talmannen i Riksdagens Andra Kammare.

I skrifvelse denna dag har fullmäktigen i Sveriges riksbank herr Rob. Almström anmält, att, då den fortgående utvecklingen af riksbankens verksamhet toge mera tid i anspråk för dess fullmäktige än han kunde förfoga öfver, han med uttalande af sin värdsamma tacksamhet för det förtroende att vara fullmäktig i riksbanken, han sedan år 1895 åtnjutit, afsade sig samma uppdrag. Härom hafva fullmäktige skolat på detta sätt meddela underrättelse.
Stockholm den 11 mars 1907.

Reinhold Skarin.

R. Törneblad. K. Langenskiöld. Sixten von Friesen.
Olof Jonsson. C. A. Weber.

Jämte det skrifvelsen lades till handlingarna, beslöt kammaren för sin del, med godkännande af den gjorda afsägelsen, att åt de vid denna riksdag af kammaren tillsatta valmännen för utseende af dels fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret dels ock

suppleanter för Riksdagens fullmäktige i nämnda bank och kontor uppdraga att välja en fullmäktig i riksbanken i den afgångnes ställe.

§ 4.

Föredrogos hvar efter annan Kungl. Maj:ts på kammarens bord hvilande propositioner; och hänvisades därvid till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

med förslag till förordning angående tillverkning af brännvin;

med förslag till förordning angående tillverkning och beskattning af maldrycker; och

med förslag till förordning om beskattning af socker.

Till statsutskottet öfverlämnades härefter Kungl. Maj:ts propositioner:

angående pension å allmänna indragningsstaten åt sergeanten C. A. A. Nelson;

angående pension å allmänna indragningsstaten åt förrådsförvaltaren F. V. Hjelm;

angående pension å allmänna indragningsstaten åt fortifikationsarbetarne J. B. Lundgren och P. M. Frid samt maskinisten A. Svensson;

angående försäljning af ett utskifte till förra häradshöfdingbostället Höija n:o 7 i Kristianstads län;

angående försäljning af den till förra häradshöfdingbostället 1 mantal Enögla n:o 3 i Uppsala län hörande andel i soldattorpet till roten n:o 83 vid Enköpings kompani af Upplands infanteriregemente;

angående försäljning af en till förra militiebostället Ekenäs n:o 1 i Jönköpings län hörande torfmosse; och

angående försäljning af två till förra militiebostället Visteby n:o 1 i Uppsala län hörande ägoskiften jämte ett mindre jordområde.

§ 5.

Vidare föredrogos, men bordlades åter statsutskottets utlåtan- den n:is 37, 38, 39 och 40.

§ 6.

Efter föredragning af statsutskottets memorial n:o 41, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om anslag till fortsättning af statsbanan från Morjärv till Lappträsk m. m., blef den i memorialet föreslagna voteringspropositionen af kammaren godkänd.

§ 7.

Härefter föredrogos, men blefvo ånyo lagda på bordet statsutskottets utlåtanden n:is 42, 43, 44 och 45, bevillningsutskottets memorial n:o 12 samt lagutskottets memorial och utlåtanden n:is 20, 21, 22, 23 och 24.

§ 8.

Följande nya motioner afgåfvos, nämligen af:

herr *K. A. Staaff m. fl.*, n:o 203, om ändring af 31, 49 och 53 §§ regeringsformen samt 10 till och med 22, 25 och 38 §§ riksdagsordningen m. m.;

herr *D. Persson* i Tällberg, n:o 204, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar af förordningen om kommunalstyrelse på landet m. m.;

herr *K. H. Branting m. fl.*:

n:o 205, om ändring af 31, 49, 53, 81 och 87 §§ regeringsformen samt 1, 6, 8 till och med 29, 38, 63 och 64 §§ riksdagsordningen m. m.;

n:o 206, om vissa ändringar i förordningarna om kommunalstyrelse på landet och i stad m. m.; och

n:o 207, om vissa ändringar i förordningen om landsting;

herr *C. A. Lindhagen m. fl.*:

n:o 208, om vissa ändringar i regeringsformen och riksdagsordningen; och

n:o 209, om vissa ändringar i förordningarna om kommunalstyrelse på landet och i stad m. m.; samt

herr *K. J. Warburg*, n:o 210, om ändring af 15 och 18 §§ riksdagsordningen.

Dessa motioner bordlades på begäran.

§ 9.

Till bordläggning anmäldes:

lagutskottets utlåtande n:o 25, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om nyttjanderätt till fast egendom m. m.; och

Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 6, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående beredande af lättnader i fråga om aflämnande af gods vid anhaltstationer och sidospår å statens järnvägar.

§ 10.

Justerades protokollsutdrag.

§ 11.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>A. F. Vennersten</i>		under 2 dagar fr. o. m. d. 13 mars,	
» <i>K. V. Beckman</i> i Linköping	» 3	» » 13 »	
» <i>K. G. Karlsson</i> i Göteborg	» 2	» » 13 »	och
» <i>E. L. Camitz</i>	» 2	» » 13 »	.

Härupå åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,54 e. m.

In fidem

Ernst Kræpelien.